

Biuletyn Prawa Karnego nr 2/07

Biuletyn Prawa Karnego jest opracowywany przez Zespół Prawa Karnego, Wojskowego i Europejskiego Biura Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego. Jego celem jest dostarczenie bieżącej informacji z zakresu szeroko rozumianego prawa karnego. Biuletyn dzieli się na następujące działy:

1. Orzecznictwo Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego

W tym dziale prezentowane jest bieżące orzecznictwo obu izb Sądu Najwyższego z okresu bezpośrednio poprzedzającego ukazanie się kolejnego numeru biuletynu. Założeniem tego działu jest omówienie wszystkich orzeczeń w sprawach karnych wydawanych przez Sąd Najwyższy, w których dołączono pisemne uzasadnienie. Dział ten zawiera także informacje o pytaniach prawnych, jakie wpłynęły do Sądu Najwyższego oraz przedstawia omówienie bieżących spraw znajdujących się na wokandzie SN.

2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego

W dziale tym zamieszczone są bieżące informacje o sprawach rozpoznawanych w Trybunale Konstytucyjnym związanych z prawem karnym, jak również o wydanych przez Trybunał Konstytucyjny orzeczeniach.

3. Legislacja

Dział ten poświęcony jest informacji o uchwalonych i wchodzących w życie aktach normatywnych z zakresu prawa karnego, a także o pracach legislacyjnych rządu i parlamentu. Prezentowane są zarówno projekty aktów normatywnych, jak i informacje umożliwiające zapoznanie się z przebiegiem dyskusji wokół tych projektów. W dziale tym przedstawiane są także opinie sporządzane w toku prac legislacyjnych przez upoważnione podmioty.

4. Analizy

W dziale Analiz publikowane są opracowania i analizy z zakresu stosowania prawa karnego przygotowywane przez Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego oraz asystentów Izby Karnej i Izby Wojskowej Sądu Najwyższego.

5. Informacja Międzynarodowa

W dziale Informacji Międzynarodowej zamieszczane są aktualne informacje dotyczące działalności legislacyjnej i orzeczniczej organów i trybunałów międzynarodowych, a także informacje o obowiązujących aktach prawa międzynarodowego odnoszących się do prawa karnego. W tej części Biuletynu prezentowane są także bieżące informacje o działaniach podejmowanych w ramach Unii Europejskiej mających związek z prawem karnym.

Zarówno bieżący, jak i poprzednie numery Biuletynu, są umieszczone na stronie internetowej Sądu Najwyższego (www.sn.pl).

Ze względów redakcyjnych do cytowanych w Biuletynie orzeczeń wprowadzane są niekiedy dodatkowe zwroty lub zdania. Owe uzupełnienia wpisywane są nie kursywą, lecz zwykłą czcionką i umieszczane w nawiasach.

Zespół przygotowujący Biuletyn będzie wdzięczny za wszelkie uwagi, które pomogą udoskonalić formę przekazywanych informacji.

Włodzimierz Wróbel
Biuro Studiów i Analiz Sądu Najwyższego
bsakww@sn.pl

SPIS TREŚCI

1. ORZECZNICTWO SĄDU NAJWYŻSZEGO – IZBA KARNA I IZBA WOJSKOWA.....	5
1.1. UCHWAŁY I POSTANOWIENIA – KZP	5
1.2. ORZECZENIA W SPRAWACH KASACYJNYCH.....	5
1.2.1. <i>Swobodna ocena dowodów.....</i>	5
1.2.2. <i>Elementy uzasadnienia wyroku uniewinniającego; dozwolona krytyka.....</i>	5
1.2.3. <i>Kontrola instancyjna; błąd w ocenie dowodów.....</i>	6
1.2.4. <i>Charakter przestępstwa a warunkowe umorzenie postępowania.....</i>	6
1.2.5. <i>Okoliczności popełnienia przestępstwa a zakaz prowadzenia pojazdów.....</i>	7
1.2.6. <i>Rażące naruszenie prawa materialnego jako podstawa kasacji; zasada swobodnego uznania w zakresie określenia rozmiaru i rodzaju środka karnego; zakaz prowadzenia pojazdów.....</i>	8
1.2.7. <i>Orzeczenie zakaz prowadzenia pojazdu mechanicznego w przypadku popełnienia przestępstwa z art. 178a § 2 k.k.</i>	10
1.2.8. <i>Znamiona przestępstwa znęcania; zamknięty charakter katalogu okoliczności rzutujących na stopień społecznej szkodliwości czynu.....</i>	11
1.2.9. <i>Kwalifikacja prawna ciągu przestępstw w przypadku kradzieży mienia znacznej wartości.....</i>	12
1.2.10. <i>Orzekanie zakazu prowadzenia pojazdów w stosunku do sprawcy poruszającego się pojazdem niemechanicznym.....</i>	13
1.2.11. <i>Bezwzględne przesłanki odwoławcze; tryb uproszczony w kodeksie karnym skarbowym.....</i>	14
1.2.12. <i>„Osoba uczestnicząca w ruchu” jako sprawca przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji.....</i>	15
1.2.13. <i>Karalność a społeczna szkodliwość czynu; Konstytucja RP jako podstawa kasacji.....</i>	15
1.2.14. <i>Granica między katastrofą a niebezpieczeństwem katastrofy komunikacyjnej.....</i>	16
1.2.15. <i>Granice swobodnej oceny dowodów; osobowe źródła dowodowe.....</i>	16
1.2.16. <i>Znamiona przestępstwa oszustwa.....</i>	17
1.2.17. <i>Granice zaskarżenia; zakaz reformationis in peius.....</i>	17
1.2.18. <i>Materialny charakter przestępstwa pobicia.....</i>	17
1.2.19. <i>Przesłanki zastosowania środków wychowawczych lub poprawczych; zasada częściowego pochłaniania a kara łączna.....</i>	18
1.2.20. <i>Status ławnika zapasowego; skład sądu.....</i>	18
1.2.21. <i>Wznowienie postępowania a utrata mocy obowiązującej przepisu na skutek orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego; kasacja oczywiście bezzasadna.....</i>	19
1.2.22. <i>Usiłowanie przestępstwa wykorzystania seksualnego małoletniego.....</i>	19
1.2.23. <i>Fakt naprawienia szkody a kwalifikacja czynu.....</i>	22

1.2.24.	<i>Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. – o przeciwdziałaniu narkomanii</i>	22
1.3.	ORZECZNICTWO IZBY WOJSKOWEJ SĄDU NAJWYŻSZEGO	23
1.3.1.	<i>Zwrot kosztów obrony w przypadku niesłusznego skazania</i>	23
1.4.	ZAGADNIENIA PRAWNE.....	24
1.4.1.	<i>Prowadzenie pojazdu mechanicznego pod wpływem środka odurzającego</i>	24
1.4.2.	<i>Kontrola postanowienia o zastosowaniu tymczasowego aresztowania po upływie okresu, na jaki środek ten zastosowano</i>	24
1.4.3.	<i>Brak obrońcy (obrona obligatoryjna) jako bezwzględna przyczyna odwoławcza</i>	25
1.4.4.	<i>Relacja pojęć „gwałt” i „przemoc” w kontekście przestępstw i wykroczeń przeciwko mieniu</i>	25
1.4.5.	<i>Forma postępowania przygotowawczego i jej wpływ na tryb postępowania sądowego</i>	25
1.4.6.	<i>Weksel niepełny (in blanco) jako przedmiot czynności wykonawczej przestępstwa określonego w art. 310 § 1 k.k.</i>	26
1.4.7.	<i>Uprawnienia pokrzywdzonego</i>	26
1.4.8.	<i>Prawo do obrony jako kontratyp przestępstwa składania fałszywych zeznań</i>	26
1.4.9.	<i>Zasady intertemporalne</i>	27
1.4.10.	<i>Zakres możliwych do wykorzystania informacji uzyskanych w wyniku czynności operacyjnych</i>	27
1.4.11.	<i>Konstrukcja sprawstwa rozszerzonego w Kodeksie karnym skarbowym</i>	28
1.4.12.	<i>Pojęcie wygranej w rozumieniu ustawy o grach losowych i zakładach wzajemnych</i>	28
2.	ORZECZNICTWO TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO	
	DOTYCZĄCE PRAWA KARNEGO	29
2.1.	WYROKI I POSTANOWIENIA TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO	29
2.2.	WOKANDA TRYBUNAŁU KONSTYTUCYJNEGO	29
2.2.1.	<i>Pytanie prawne dotyczące zgodności z Konstytucją RP art. 45 Prawa prasowego (sygn. akt P 1/06)</i>	29
2.2.2.	<i>Wniosek o stwierdzenie zgodności z Konstytucją RP ustawy z dnia 18 października 2006 roku o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (sygn. akt K 2/07)</i>	29
2.2.3.	<i>Wniosek o stwierdzenie zgodności z Konstytucją RP oraz ustawą - Prawo o ruchu drogowym rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie kontroli ruchu drogowego (sygn. akt U 1/07)</i>	30
2.2.4.	<i>Pytanie prawne dotyczące zgodności z Konstytucją RP art. 213 § 2 Kodeksu karnego (sygn. akt P 3/07)</i>	30
2.2.5.	<i>Wniosek o zbadanie zgodności z Konstytucją RP oraz Konwencją o Prawach Dziecka i Konwencją o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności art. 217 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego (sygn. akt K 1/07)</i>	30

2.2.6.	<i>Wniosek o zbadanie zgodności z Konstytucją RP ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów (sygn. akt K 5/07)</i>	30
3.	LEGISLACJA	31
3.1.	AKTY NORMATYWNE DOTYCZĄCE PRAWA KARNEGO	31
3.1.2.	<i>Wchodzą w życie:</i>	31
3.2.	PRACE LEGISLACYJNE RZĄDU	31
3.3.	PRACE LEGISLACYJNE SEJMU I SENATU RP	31
3.3.1.	<i>Sejm</i>	31
3.3.2.	<i>Senat</i>	31
4.	ANALIZY	31
5.	INFORMACJA MIĘDZYNARODOWA	31
6.	PRZEGLĄD KSIĄŻEK I CZASOPISM	32
6.1.	PRZEGLĄD KSIĄŻEK	32
6.2.	PRZEGLĄD CZASOPISM	32

1. Orzecnictwo Sądu Najwyższego – Izba Karna i Izba Wojskowa

1.1. Uchwały i postanowienia – KZP

1.2. Orzeczenia w sprawach kasacyjnych

(opr. Łukasz Majewski, asystent w Izbie Karnej SN, Włodzimierz Wróbel BSA SN)

1.2.1. Swobodna ocena dowodów

przepisy: art. 7 k.p.k.

hasła: dowody; kasacja; zasada swobodnej oceny dowodów

Wyrok z dnia 31 stycznia 2007 r., II KK 144/06

Z uzasadnienia:

„Jak wspomniano powyżej Sąd Najwyższy rozpoznając kasację nie może powielać kontroli odwoławczej, stąd też nie wolno mu po raz wtóry rozważać, czy ocena wymienionych powyżej dowodów została przez Sąd meriti przeprowadzona w sposób odpowiadający standardowi procesowemu wynikającemu z art. 7 k.p.k. Przedmiotem zaskarżenia kasacją jest wszak orzeczenie Sądu odwoławczego, a nie orzeczenie Sądu pierwszej instancji. Nie oznacza to jednak, że całkowicie wykluczona jest możliwość naruszenia przez sąd odwoławczy reguł oceny dowodów określonych w art. 7 k.p.k., co może mieć miejsce zarówno wówczas, gdy sąd ten ocenia dowody przeprowadzone w instancji odwoławczej, jak i wówczas, gdy weryfikuje ocenę dokonaną przez sąd meriti (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 października 2003 r., V KK 65/03, R-OSN KW 2003, poz. 215, w którym stwierdzono, że art. 7 k.p.k. może być podstawą kasacji także wtedy, gdy przed sądem odwoławczym doszło do zaaprobowania przez sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych poczynionych w wyniku rażącego naruszenia zasad procedowania, określających sposób dochodzenia do ustaleń, pomimo wytknięcia tego uchybienia w apelacji).”

1.2.2. Elementy uzasadnienia wyroku uniewinniającego; dozwolona krytyka

przepisy: art. 12 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe; art. 213 k.k.; art. 424 k.p.k.

hasła: ustawa z dnia 26 stycznia 1984 r. – Prawo prasowe; dozwolona krytyka; uniewinnienie; uzasadnienie

Wyrok z dnia 5 grudnia 2006 r., II KK 184/06

Z uzasadnienia:

„Oczywiste jest, że uzasadnienie wyroku uniewinniającego winno zawierać precyzyjne ustalenia okoliczności faktycznych oraz analizę dowodów. W zakresie argumentacji prawnej powinno zawierać wyjaśnienie dlaczego, pomimo wypełnienia swoim zachowaniem ustawowych znamion typu czynu zabronionego, oskarżony nie może jednak ponieść odpowiedzialności karnej, tzn. wyjaśnienie, dlaczego nastąpiło wyłączenie odpowiedzialności karnej.

Sądy orzekające w sprawie przyjęły, że autor artykułu prasowego – oskarżony P. S., nie przekroczył ram dozwolonej krytyki prasowej. Tymczasem uzasadnienie wyroku sądu pierwszej instancji nie zawiera żadnych ustaleń faktycznych dotyczących sposobu zbierania materiału do publikacji

prasowej, pozbawione jest również analizy dowodów przeprowadzonych w sprawie. Nie sposób zatem uznać, że sąd pierwszej instancji należycie rozstrzygnął kwestię staranności dziennikarskiej w rozumieniu art. 12 Prawa prasowego, a tym samym by rzetelnie wyjaśnił, dlaczego nastąpiło wyłączenie odpowiedzialności karnej. Tych oczywistych uchybień nie dostrzegł w toku kontroli instancyjnej Sąd Okręgowy, utrzymując wadliwe orzeczenie w mocy.”

1.2.3. Kontrola instancyjna; błąd w ocenie dowodów

przepisy: art. 437 § 2 k.p.k., art. 424 § 1 k.p.k., art. 176 ust. 1 Konstytucji RP

hasła: uzasadnienie orzeczenia

Wyrok z dnia 1 lutego 2007 r., II KK 375/06

Z uzasadnienia:

„Jakkolwiek bezdyskusyjne pozostaje w świetle art. 437 § 2 k.p.k. prawo sądu odwoławczego do odmiennego orzeczenia co do istoty, to jednak nie oznacza to wyeliminowania obowiązującej w polskim procesie karnym zasady bezpośredniości. Odmienna zatem ocena przeprowadzonych przez sąd pierwszej instancji dowodów w postępowaniu odwoławczym może być dokonana tylko w warunkach, gdy dowody te są w swej treści kategorię i jednoznaczne, a ich ocena przeprowadzona przez sąd a quo jest skutkiem błędu, zazwyczaj ewidentnego, w rozumowaniu. Odmiennego orzekania co do istoty, zwłaszcza radykalnego, dokonywać więc należy w fazie postępowania drugoinstancyjnego z ostrożnością, tym bardziej, że w wyniku takiego reformatorijnego rozstrzygnięcia doznaje ograniczenia gwarantowane konstytucyjnie prawo strony procesu do kontroli instancyjnej (art. 176 ust. 1 Konstytucji RP). Jeśli już jednak sąd ad quem orzeczenie zmieniające wydał, to jego uzasadnienie powinno odpowiadać zarówno wymogom art. 457 § 3 k.p.k., jak i art. 424 § 1 k.p.k.”

1.2.4. Charakter przestępstwa a warunkowe umorzenie postępowania

przepisy: art. 270 § 1 k.k., art. 272 k.k., art. 49 § 1 k.p.k.

hasła: naprawienie szkody, warunkowe umorzenie postępowania; przestępstwa przeciwko wiarygodności dokumentów – fałszowanie dokumentu

Wyrok z dnia 20 grudnia 2006 r., III KK 398/06

Z uzasadnienia:

„Sąd Rejonowy w G., wyrokiem z dnia 19 kwietnia 2006 r., sygn. akt: IV K 1167/05, na podstawie art. 66 § 1 i 3 k.k. i art. 67 § 1 k.k. (warunkowo umorzył) postępowanie karne wobec (...) oskarżonych (o popełnienie czynów realizujących znamiona przestępstw z art. 270 § 1 k.k.).

(...) Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Na wstępie przypomnieć wypada, że przestępstwo z art. 270 § 1 k.k. jest zagrożone karą grzywny, ograniczenia wolności lub pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat. Sąd może umorzyć warunkowo postępowanie karne, jeżeli spełnione są warunki określone w art. 66 § 1 k.k., przy czym nie stosuje się tej instytucji do sprawcy przestępstwa zagrożonego karą przekraczającą 3 lata pozbawienia wolności. Wyjątek od tej zasady przewidziany jest w art. 66 § 3 k.k., który to przepis daje możliwość warunkowego umorzenia postępowania także do sprawcy przestępstwa zagrożonego karą nieprzekraczającą 5 lat pozbawienia wolności. Muszą wszakże zaistnieć przesłanki w tymże przepisie określone (oczywiście przy założeniu spełnienia przesłanek ogólnych statuowanych – jak już wspomniano – w art. 66 § 1 k.k.).

Chodzi tutaj o następujące wypadki: a) pokrzywdzony pojednał się ze sprawcą, b) sprawca naprawił szkodę, lub c) pokrzywdzony i sprawca uzgodnili sposób naprawienia szkody. Aby omawiany przepis mógł znaleźć zastosowanie, musi być spełniona choć jedna z tych trzech przesłanek.

*Przechodząc na grunt sprawy niniejszej, to należy z całą mocą podkreślić, że żadna z owych sytuacji nie zaistniała. Sąd Rejonowy w G. na rozprawie w dniu 27 grudnia 2005 r. (...) stwierdził z urzędu, że pokrzywdzonym w rozpoznawanej sprawie jest Urząd Skarbowy w G., zarządzając powiadomienie go o posiedzeniu w przedmiocie warunkowego umorzenia postępowania w dniu 19 kwietnia 2006 r. Do chwili ogłoszenia cyt. wyżej wyroku, nie doszło do żadnych czynności pomiędzy oskarżonymi a przedstawicielami Urzędu Skarbowego w G., które nosiłyby charakter pojednania. **Z uwagi na charakter przestępstw zarzucanych oskarżonym (art. 270 § 1 k.k.), a tym samym braku szkody, nie może być w ogóle mowy o jej naprawieniu lub uzgodnieniu sposobu takiego naprawienia. Z tych przyczyn nie było żadnych podstaw do zastosowania art. 66 § 3 k.k., a co za tym idzie, do warunkowego umorzenia postępowania.***

Na marginesie jako zasadna jawi się konstatacja, że w realiach niniejszej sprawy Sąd Rejonowy w G. nietrafnie uznał za pokrzywdzonego Urząd Skarbowy w tymże mieście. Punktem wyjścia winien być tu przepis art. 49 § 1 k.p.k., który określa, że pokrzywdzonym może być osoba fizyczna lub prawna, której dobro zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez przestępstwo. Dalej należy rozważyć charakter przestępstw zarzucanych oskarżonym (art. 270 § 1 i 272 k.k.). Przedmiotem ochrony tych przepisów jest dobro prawne ogólnej natury, a to wiarygodność dokumentu. W takiej zatem sytuacji wspomniany Urząd Skarbowy w G. nie ma statusu pokrzywdzonego (zob. uchwała SN z dnia 30 września 2003 r., I KZP 19/03, OSNKW 2003, z. 9–10, poz. 78, Kodeks karny. Komentarz pod red. A. Zolla, część ogólna, t. I, s. 1000 – 1002, Warszawa 2004).”

1.2.5. Okoliczności popełnienia przestępstwa a zakaz prowadzenia pojazdów

przepisy: art. 42 § 1 k.k., art. 42 § 2 k.k.

hasła: środki karne – zakaz prowadzenia pojazdów

Wyrok z dnia 10 stycznia 2007r., III KK 434/06

Z uzasadnienia:

„Wykładnia językowa przepisu art. 42 § 2 k.k. jak słusznie dostrzegł autor kasacji prowadzić mogłaby do wniosku, że sąd orzekając zakaz prowadzenia pojazdów mechanicznych, może dowolnie dokonywać wyboru pojazdów jakich zakaz ten ma dotyczyć bez uwzględnienia to jakim pojazdem kierował sprawca w czasie popełnienia przestępstwa. Przepis § 2 art. 42 k.k. stanowi bowiem, że sąd orzeka zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych albo pojazdów mechanicznych określonego rodzaju, jeżeli sprawca w czasie popełnienia przestępstwa wymienionego w § 1 był w stanie nietrzeźwości, pod wpływem środka odurzającego lub zbiegł z miejsca zdarzenia określonego w art. 173, 174 lub 177 k.k.

Taka jednak interpretacja przepisu art. 42 § 2 k.k. prowadziłaby do konsekwencji sprzecznych z ratio legis tego przepisu, niweczyłaby kryminalny sens orzekania środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych.

Swobodna decyzja sądu orzekającego czy orzec wobec sprawcy zakaz wszelkich pojazdów mechanicznych, czy też pojazdów mechanicznych określonego rodzaju i brak w przepisie art. 42 § 2 k.k. kryteriów w oparciu o które sąd ten powinien orzec jeden z tych zakazów nie oznacza prawa sądu do pełnej dowolności w tym zakresie.

Treść przepisu art. 42 § 2 k.k. powinna być odczytywana w powiązaniu z treścią unormowania zawartego w art. 42 § 1 k.k., a w szczególności z tą częścią przepisu § 1 art. 42 k.k. która nastę-

puje po wyrazach „w szczególności”, gdzie wskazuje się na normatywne znaczenie tych okoliczności popełnienia przestępstwa, które wskazuje na zagrożenie jakie stwarza dla bezpieczeństwa w komunikacji zachowanie się sprawcy przestępstwa. Rozstrzygnięcie czy należy orzec zakaz wszelkich pojazdów mechanicznych czy też pojazdów mechanicznych określonego rodzaju i jakiego, powinno wiązać się zatem z rodzajem pojazdu, który prowadził sprawca, jako jedną z okoliczności popełnionego przestępstwa.

W konsekwencji orzeczenia zakazu obejmującego pojazdy inne niż ten, którym poruszał się sprawca będzie orzeczeniem nie związanym z potrzebą wyeliminowania zagrożenia wynikającego z okoliczności popełnionego przestępstwa i tym samym naruszać ono będzie prawo materialne, to jest art. 42 § 2 k.k. w zw. z § 1 tego artykułu. Sąd jest zobowiązany do orzeczenia zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych takiego rodzaju, jaki odpowiada rodzajowi pojazdu którym poruszał się sprawca w czasie popełnienia przestępstwa. Obowiązek orzeczenia wobec nietrzeźwego sprawcy przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, uczestniczącego w ruchu, środka karnego zakazu prowadzenia wszelkich albo określonego rodzaju pojazdów mechanicznych ściśle sprzęgnięty jest z celem jaki zakaz ten ma realizować tj. wyeliminowanie sprawcy na jakiś okres z uczestnictwa w ruchu drogowym i dlatego postąpienie przez Sąd w przedmiotowej sprawie zgodnie z wykładnią językową art. 42 § 2 k.k. z całkowitym lekceważeniem tak określonego celu przewidzianego w tym przepisie zakazu stanowi o rażącej obrazie tego przepisu.

Podniesiony zatem w kasacji zarzut rażącej obrazu prawa materialnego jest słuszny, zaś zawarte w niej żądanie uchylecia zaskarżonego wyroku w całości należało uznać za zasadne.

Mając powyższe rozważania na uwadze, Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazał Sądowi Rejonowemu w L. do ponownego rozpoznania.”

1.2.6. Rażące naruszenie prawa materialnego jako podstawa kasacji; zasada swobodnego uznania w zakresie określenia rozmiaru i rodzaju środka karnego; zakaz prowadzenia pojazdów

przepisy: art. 42 § 2 k.k., 178a § 1 k.k.

hasła: środki zabezpieczające – nielecznicze – zakaz prowadzenia pojazdów

Wyrok z dnia 10 stycznia 2007 r., III KK 437/06

Z uzasadnienia:

„W pełni należało podzielić zawarty w kasacji zarzut obrazu prawa materialnego – art. 42 § 2 k.k., której dopuścił się Sąd Rejonowy w A. K. orzekając w przedmiocie środka karnego, a która miała oczywisty wpływ na treść tego rozstrzygnięcia.

Uzasadniając zarzut rażącej obrazu art. 42 § 2 k.k. Prokurator Generalny słusznie wskazuje, iż nietrafne jest poprzestanie przy dokonywaniu analizy normatywnej zawartości powyższego przepisu wyłącznie na zasadach wykładni gramatycznej.

Oczywiście bazowanie na dosłownym brzmieniu art. 42 § 2 k.k. w pewnym zakresie będzie w zupełności wystarczające. I tak już sama wykładnia językowa prowadzi do jedynie słusznego wniosku, że omawiany przepis zawiera bezwzględny wymóg orzeczenia przez sąd środka karnego w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych wobec sprawcy przestępstwa skierowanemu przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, który w chwili popełnienia czynu znajdował się w stanie nietrzeźwości, pod wpływem środka odurzającego lub zbiegł z miejsca zdarzenia, na co zresztą Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał w swoich orzeczeniach (por. np. wyroki: z dnia 5 października 2005 r., II KK 106/05, LEX nr 157551, z dnia 1 sierpnia 2006 r., II KK 210/06 nie publ.). Ta sama metoda wykładni będzie w zupełności wystarczająca do ustalenia w sposób nie budzący wątpliwości, że w ramach owego bezwzględnego obowiązku sąd dysponuje jednak pewnym zakresem swobody. Może oto bowiem orzec ów środek karny w pełnym zakresie, a więc w od-

niesieniu do wszelkich pojazdów mechanicznych, bądź też poprzestać na ograniczeniu go do pojazdów określonej kategorii.

Sytuacja nie jest już jednak tak jasna i oczywista, gdy trzeba rozstrzygnąć jak daleko sięga owa swoboda sądu, w szczególności, gdy chodzi o stan, w której przy orzekaniu w przedmiocie środka karnego dochodzi do wyboru określonego rodzaju pojazdu mechanicznego, którego zakaz ma dotyczyć. Pozostając wyłącznie na gruncie wykładni gramatycznej uprawniony wydawałby się wniosek, iż owa swoboda sądu orzekającego nie jest niczym ograniczona, a zatem wybór rodzaju pojazdu mechanicznego ustawodawca pozostawił niczym nieskrepowanemu uznaniu sądu. Zauważyć przy tym należy, że dyspozycja art. 42 § 2 k.k. nie zawiera praktycznie żadnych wskazówek czy reguł, które wprost wskazywałyby czym sąd przy określaniu zakresu zakazu miałby kierować się.

Jednak przyjęcie wyniku wykładni gramatycznej treści art. 42 § 2 k.k. za w pełni miarodajną prowadziłoby do sytuacji wręcz absurdalnej. Oto bowiem wobec sprawcy czynu np. z art. 178a § 1 k.k. zostałby wprowadzono obligatoryjny środek karny zakazu prowadzenia określonego rodzaju pojazdu mechanicznego, ale wcale nie musiałby to być ten rodzaj pojazdu, którym sprawca w chwili czynu posługiwał się. Takie rozstrzygnięcie nie tylko kłóciłoby się z elementarnym poczuciem sprawiedliwości i wymogiem karania racjonalnego, ale przede wszystkim powodowałoby, że środek karny orzeczony wedle takiej reguły nie spełniałby swych podstawowych funkcji. Z jednej strony nie stanowiłby dla sprawcy przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji realnej dolegliwości, skoro dopuszczalne byłoby pozbawienie go uprawnienia do kierowania pojazdem, którego w ogóle nie posiada i w praktyce nigdy tym uprawnieniem nie posługuje się (bądź w ogóle go nie ma), przy jednoczesnym pozostawieniu w jego dyspozycji uprawnienia, z którego korzystał popełniając przypisane mu przestępstwo stwarzając realne zagrożenie dla innych uczestników ruchu drogowego. Ponadto, co wydaje się jeszcze istotniejsze, środek karny nie realizowałby dwóch pozostałych funkcji, a więc ogólnoprewencyjnej oraz powodującej czasową faktyczną eliminację z ruchu drogowego uczestnika, który naruszając podstawowy wymóg trzeźwości, w sposób poważny i realny w ruchu tym stwarzał zagrożenie.

Biorąc powyższe pod uwagę za w pełni trafny należy uznać wyrażony w uzasadnieniu kasacji Prokuratora Generalnego pogląd, iż dla prawidłowego odczytania dyspozycji art. 42 § 2 k.k. nie tylko celowe, ale wręcz niezbędne jest odwołanie się do ratio legis tej normy prawnej. Z pewnością nie było intencją ustawodawcy przy stanowieniu omawianego przepisu doprowadzanie do nieracjonalnej, a wręcz groźnej sytuacji, kiedy sprawcy przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w ruchu drogowym, który w chwili jego popełnienia znajdował się np. w stanie nietrzeźwości, pozostawia się dalszą możliwość stwarzania realnego zagrożenia dla innych uczestników ruchu drogowego przez pozostawienie w jego dyspozycji uprawnienia do prowadzenia pojazdu mechanicznego tego rodzaju, przy pomocy którego owo zagrożenie on stwarzał. Orzeczenie sądu w zakresie środka karnego, które nie uwzględniałoby powyższego, oznaczałoby akceptację dla tego stanu zagrożenia. Nadto, o czym była już mowa, bezpośrednia dolegliwość środka karnego dla sprawcy byłaby iluzoryczna, a tym samym rodziła w nim poczucie swoistej bezkarności.

Celowe jest odniesienie się w tym miejscu także do treści § 1 art. 42 kodeksu karnego, która wydaje się dostarczać dodatkowego argumentu dla tezy, iż orzeczenie obligatoryjnego środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych wobec nietrzeźwego sprawcy przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji w pierwszej kolejności winno dotyczyć uprawnienia do prowadzenia takiego pojazdu, przy pomocy którego czynu tego dopuścił się on. W przepisie tym ustawodawca wyraźnie wszak wskazuje, że okoliczności popełnionego przestępstwa są istotną przesłanką dla decyzji sądu w przedmiocie środka karnego. Zatem i przy określaniu zakresu obligatoryjnego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych poprzez wskazanie rodzaju tych pojazdów, okoliczności popełnienia czynu, w szczególności właśnie typ prowadzonego przez nietrzeźwego kierowcę pojazdu nie tylko nie może być obojętny, ale wręcz powinien stanowić przesłankę decydującą.

Podsumowując dotychczasowe rozważania stwierdzić należy, że orzeczenie sądu w przedmiocie środka karnego zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych oparte na dyspozycji art. 42 § 2 k.k. ograniczone tylko do określonego rodzaju tych pojazdów, które nie obejmuje tego typu pojazdu, który sprawca przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji prowadził, tylko pozornie czyni zadość nakazowi zawartemu w przedmiotowym przepisie. Wykładnia celowościowa, niezbędna dla prawidłowego ustalenia normatywnej zawartości art. 42 § 2 k.k. prowadzi do wniosku, że w zakres orzeczenia o zakazie prowadzenia pojazdów mechanicznych w pierwszej kolejności winno wchodzić uprawnienie do prowadzenia pojazdu tego rodzaju, którym sprawca dopuścił się przestępstwa.

Na zakończenie zauważyć należy, że powyższy kierunek wykładni art. 42 § 2 k.k. znalazł już wyraz we wcześniejszych rozstrzygnięciach Sądu Najwyższego (por. wyrok z dnia 6 lipca 2006 r., IV KK 146/06, LEX 188355; wyrok z dnia 6 lipca 2006 r., IV KK 145/06, nie publ.; wyrok z dnia 4 grudnia 2006 r., V KK 360/06, nie publ.), a w sprawie niniejszej nie zachodzą żadne okoliczności, które nakazywałyby od tego kierunku odstąpić.

W tym stanie rzeczy, uznając, iż w sprawie niniejszej doszło do rażącej i mającej wpływ na treść wyroku obrazy prawa materialnego – art. 42 § 2 k.k. polegającej na błędnej jego interpretacji, Sąd Najwyższy uwzględniając kasację Prokuratora Generalnego, uchylił zaskarżony wyrok w całości i przekazał sprawę sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania (art. 537 § 2 k.p.k.).

Rozpoznając sprawę ponownie Sąd Rejonowy w A. K. uwzględni wyrażone wyżej zapatrywania prawne (art. 442 § 3 k.p.k. w zw. z art. 518 k.p.k.) Uchylenie wyroku w całości umożliwi sądowi meriti dokonanie ponownej całościowej oceny ewentualnie zastosowanych kar i środków karnych, zaś stronom postępowania pozwoli dokonać modyfikacji uzgodnień poczynionych w trybie art. 335 § 1 k.p.k. W ewentualnym orzeczeniu o środku karnym opartym na dyspozycji art. 42 § 2 k.k. winno zostać także uwzględnione to, że przepis ten w powiązaniu z odpowiednimi unormowaniami zawartymi w ustawie z 20 czerwca 1997 r. prawo o ruchu drogowym (art. 88) nie przewiduje „pojazdów kategorii A i B”, a jedynie dokumenty określonej kategorii (A, B, C itd.) uprawniające do prowadzenia pojazdów określonego rodzaju. Zatem jako przedmiot zakazu statuowanego przez art. 42 k.k. winien zostać określony rodzaj pojazdu, do którego prowadzenia wymagane jest uprawnienie określonej kategorii.”

1.2.7. Orzeczenie zakaz prowadzenia pojazdu mechanicznego w przypadku popełnienia przestępstwa z art. 178a § 2 k.k.

przepisy: art. 178a § 1 k.k., art. 42 § 2 k.k.

hasła: środki karne – zakaz prowadzenia pojazdów; przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji – prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości

Wyrok z dnia 1 lutego 2007 r., III KK 445/06

Z uzasadnienia:

„Wyrokiem z dnia 10 maja 2006 r. (II K 138/06) oskarżony W. K. uznany został za winnego między innymi tego, że w dniu 17 grudnia 2005 r. w K. (...), znajdując się w stanie nietrzeźwości wynoszącym 0,54 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu kierował samochodem ciężarowym marki Volvo nr rej. (...) w ruchu lądowym, tj. popełnienia przestępstwa z art. 178a § 1 k.k. i za to podstawie powołanego przepisu skazany na karę grzywny w wysokości 70 stawek dziennych, przyjmując stawkę dzienną w kwocie 10 zł każda, środek karny w postaci zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych z wyłączeniem kategorii C i E na okres 1 roku oraz świadczenie pieniężne w kwocie 50 złotych na rzecz Nadbużańskiego Stowarzyszenia Edukacyjnego we W.

Przedstawiony wyrok nie został zaskarżony przez strony i uprawomocnił się w dniu 18 maja 2006 r.

Od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w B. P. z dnia 10 maja 2006 r., sygn. akt II K 138/06 na podstawie art. 421 k.p.k. kasację wywiódł Prokurator Generalny, który zaskarżył wyrok w części dotyczącej zarzutu popełnienia przestępstwa z art. 178a § 1 k.k. na niekorzyść oskarżonego W. K.

W oparciu o art. 523 § 1, art. 526 oraz art. 536 § 1 i 2 k.p.k. wyrokowi temu zarzucił rażące i mające wpływ na treść wyroku naruszenie przepisu prawa materialnego art. 42 § 2 k.k. polegające na błędnej wykładni tego przepisu i w konsekwencji zaniechanie orzeczenia wobec oskarżonego W. K. zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych kategorii C.

W oparciu o tak sformułowany zarzut Prokurator Generalny wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w B. P. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja Zasługuje na uwzględnienie.

Niewątpliwie W. K. został skazany za to, że będąc w stanie nietrzeźwości kierował samochodem ciężarowym, do prowadzenia którego wymagane jest prawo jazdy kategorii C (art. 88 ust. 5 prawa o ruchu drogowym). Sformułowanie § 2 art. 42 k.k. „Sąd orzeka zakaz prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych albo pojazdów mechanicznych określonego rodzaju, jeżeli sprawca w czasie popełnienia przestępstwa wymienionego w § 1” winno być interpretowane wraz z tą częścią § 1 art. 42 k.k., która następuje po wyrazach „w szczególności”. Chodzi więc o okoliczności popełnienia przestępstwa powodujące zagrożenie dla bezpieczeństwa w komunikacji, w tym rodzaj pojazdu, którym kierował nietrzeźwy oskarżony, aby czasowo wyeliminować go z ruchu drogowego.

Orzeczenie zatem przez Sąd zakazu prowadzenia pojazdów innych, aniżeli ten, którym poruszał się sprawca, rażąco naruszyło prawo materialne art. 42 § 2 k.k. w zw. z § 1 tego artykułu, gdyż nie usunęło zagrożenia wynikającego z okoliczności popełnienia przestępstwa.

Należy pamiętać, że intencja ustawodawcy wprowadzającego przepisy art. 42 § 1 i 2 k.k. była jednoznaczna, chodziło o wyeliminowanie z ruchu osób nietrzeźwych w tym szczególnie kierowców pojazdów. Zaskarżony kasacją wyrok pozostawał więc w rażącej sprzeczności z zasadą, która leżała u podstaw wprowadzenia obligatoryjnego środka karnego przewidzianego w art. 42 § 2 k.k.

Mając powyższe rozważania na uwadze, Sąd Najwyższy uchylił wyrok w zaskarżonej części i sprawę w tym zakresie przekazał do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w B. P.”

1.2.8. Znamiona przestępstwa znęcania; zamknięty charakter katalogu okoliczności rzutuujących na stopień społecznej szkodliwości czynu

przepisy: art. 1 § 2 k.k., art. 207 § 1 k.k., art. 115 § 2 k.k.

hasła: przestępstwa przeciwko rodzinie i opiece – znęcanie; społeczna szkodliwość

Wyrok z dnia 12 grudnia 2006 r., IV KK 395/06

Z uzasadnienia:

„Pomijając kwestię uchybień proceduralnych zauważyć należy, że argumentacja sądu odwoławczego jawi się jako wręcz kuriozalna. Oto bowiem mimo trafnego stwierdzenia, że „Po to jednak by oskarżonemu można było przypisać winę, w sposób jednoznaczny trzeba wykazać, iż celowo, świadomie i jednostronnie, z ewidentnym pokrzywdzeniem partnera zrealizował znamiona przypisanego mu czynu” oraz ustalenia opisanych wcześniej faktów dotyczących wzajemności po-

krzywdzenia oraz cech pokrzywdzonej, przyjmuje się, że „czyn został wprowadzie zrealizowany chociażby dlatego, że od mężczyzny należy wymagać odpowiedniego zachowania w rodzinie, to jednak czyn ten cechuje znikomością społecznej szkodliwości, o której mowa w art. 1 § 2 k.k.” Przytoczone sformułowania jawnie wskazują, że w toku wyrokowania przed sądem odwoławczym doszło do oczywistej obrazy prawa materialnego – tj. przepisów art. 207 § 1 k.k. i art. 115 § 2 k.k. Po pierwsze, pojęcie „znęcanie się” na gruncie art. 207 k.k. zawiera w sobie istnienie przewagi sprawcy nad osobą pokrzywdzoną, której nie może się ona przeciwstawić lub może to uczynić w niewielkim stopniu. Nie jest zatem możliwe wzajemne znęcanie się małżonków w tym samym czasie, jak przyjęto w zaskarżonym kasacją wyroku (por. OSP 1992, z. 4, poz. 78). Nie można także mówić o znęcaniu się, jeżeli ustalono, że aktywność i przedsiębiorczość pokrzywdzonej oraz jej zaradność życiowa poddają w wątpliwość fakt, że stanowi ona ofiarę przestępstwa. Nadto, przy braku innych pozytywnych ustaleń obrazujących zachowanie oskarżonego w kontekście znamion występku z art. 207 § 1 k.k., trudno doprawdy uznać, że wystarczające jest przypisanie mu odpowiedzialności karnej za znęcanie się nad byłą żoną tylko z tego powodu, że „od mężczyzny należy wymagać odpowiedniego zachowania w rodzinie”. Po wtóre, jak słusznie podniesiono w kasacji, zawarty w art. 115 § 2 k.k. katalog okoliczności rzutujących na ocenę stopnia społecznej szkodliwości czynu ma charakter zamknięty. Powoduje to, że gdy przy ocenie stopnia społecznej szkodliwości czynu pominięto okoliczności wymienione w tym przepisie lub wzięto pod uwagę okoliczności niewymienione w art. 115 § 2 k.k., zasadnie można podnieść zarzut obrazy prawa materialnego (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 października 2004 r., II KK 355/04, Lex nr 141299). Uzasadniając pogląd, iż czyn oskarżonego cechuje znikomy stopień jego społecznej szkodliwości, sąd odwoławczy nie rozważył żadnej przesłanki, o której mowa w art. 115 § 2 k.k. Wziął natomiast pod uwagę wzajemność nagannych zachowań ze strony oskarżonego i pokrzywdzonej oraz cechy charakteryzujące pokrzywdzoną, wykluczające możliwość uznania jej za ofiarę przestępstwa znęcania, które to okoliczności z całą pewnością nie występują w katalogu zawartym w omawianym przepisie.”

1.2.9. Kwalifikacja prawna ciągu przestępstw w przypadku kradzieży mienia znacznej wartości

przepisy: art. 91 § 1 k.k., art. 11 § 2 k.k., art. 294 § 1 k.k.

hasła: ciąg przestępstw, przestępstwa przeciwko mieniu – kradzież mienia znacznej wartości

Wyrok z dnia 2 lutego 2007 r., V KK 133/06

Z uzasadnienia:

„W akcie oskarżenia zarzucono A. D. popełnienie szeregu odrębnych przestępstw o tej samej kwalifikacji prawnej, popełnionych w warunkach określonych w art. 91 § 1 k.k., bo w podobny sposób i w krótkich odstępach czasu. Sąd pierwszej instancji, uznając oskarżonego za winnego ich popełnienia, podtrzymał ocenę prawną całego inkryminowanego działania, jako popełnienia przestępstw, z których każde wypełniło znamiona ustawowe określone w art. 291 § 1 k.k., art. 18 § 2 i 3 k.k. w zw. z art. 270 k.k. i art. 272 k.k. Przyjął sąd, że przepisy te pozostają w zbiegu kumulatywnym (art. 11 § 2 k.k.), a także, iż wszystkie czyny zostały popełnione w warunkach powrotu do przestępstwa określonych w art. 64 § 1 k.k. Sąd Okręgowy aprobował trafność kwalifikacji prawnej w tej jej części.(...) Włączenie art. 294 § 1 k.k. do kwalifikacji prawnej ciągu przestępstw w akcie oskarżenia, a następnie w wyroku sądu pierwszej instancji i wreszcie akceptacja kwalifikacji prawnej przez sąd odwoławczy w części dotyczącej tego przepisu, świadczy o wadliwym rozumieniu samej instytucji ciągu przestępstw. Z brzmienia art. 91 § 1 k.k. wynika, że każde z przestępstw należących do zbiegu wyczerpuje znamiona ustawowe tego samego typu czynu zabronionego. Inaczej rzecz ujmując, każdy z czynów pozostających w ciągu wypełnia znamiona przestępstwa (ewentualnie kumulatywnie znamiona wielu przestępstw) tego samego typu. Dlatego też budzi zdumienie, że w kwalifikacji prawnej, która zgodnie z regułami ustawowymi dotyczącymi ciągu

przestępstw, ma się odnosić do każdego z nich, znalazł się także przepis art. 294 § 1 k.k., mający zastosowanie do różnych typów przestępstw przeciwko mieniu (w tym do określonego w art. 291 § 1 k.k.), w sytuacji, gdy popełnione one zostały w stosunku do mienia znacznej wartości (art. 115 § 5 k.k.). Jeśli bowiem wziąć za podstawę treść poszczególnych przypisanych oskarżonemu czynów, to żaden z przedmiotów czynności wykonawczych – samochodów pochodzących z kradzieży, nie miał wartości znacznej. Rozszerzenie zatem kwalifikacji prawnej przestępstw pozostających w zbiegu o przepis art. 294 § 1 k.k. nie znajduje uzasadnienia w ustaleniach faktycznych i stanowi uchybienie temu przepisowi, a zarazem także art. 91 § 1 k.k.

Powód wprowadzenia w wyroku skazującym art. 294 § 1 k.k. do kwalifikacji prawnej ciągu przestępstw jest wyraźnie widoczny. Sąd Rejonowy wskazał go *expressis verbis* w opisie przypisanego zbiegu, a ściślej w sformułowaniu o pomocy w zbyciu „samochodów ... przedstawiających łącznie wartość nie mniejszą, niż 841.620 zł”. Kwota ta stanowi sumę wartości wszystkich skradzionych, a następnie sprzedanych samochodów. Przeniesienie tej łącznej wartości przedmiotów czynności wykonawczych poszczególnych przestępstw należących do zbiegu, okazało się przyczyną uchybienia prawu materialnemu. Trzeba podkreślić, że nie istnieje pojęcie kwalifikacji prawnej zbiegu przestępstw, odrębne od pojęcia kwalifikacji prawnej każdego z przestępstw należących do zbiegu. Konstrukcja ustawowa tej instytucji materialnoprawnej odwołuje się wyłącznie do znamion, które każde z przestępstw wyczerpuje. Oznacza to, że w odniesieniu do zbiegu przestępstw znaczenie ma tylko kwalifikacja prawna każdego z tych przestępstw. Nie ma żadnych podstaw ku temu, by w procesie subsumcji, z kolejnych zachowań sprawcy wypełniających znamiona określonych przestępstw, tworzyć niejako ich sumę, na przykład dodając do siebie wartości przedmiotów czynności wykonawczych i modyfikując w ten sposób kwalifikację prawną w stosunku do właściwej dla każdego z przestępstw z osobna. Reasumując powyższe rozważania należy stwierdzić, że **przepis art. 294 § 1 k.k. wtedy tylko znajduje zastosowanie w kwalifikacji prawnej odnoszącej się do ciągu przestępstw, o którym mowa w art. 91 § 1 k.k., gdy każde z tych przestępstw zostało popełnione w stosunku do mienia znacznej wartości. Wynika to z samej istoty ciągu przestępstw, jako konstrukcji obejmującej czyny zabronione, o takiej samej kwalifikacji prawnej.**

Konkluzja powyższego wyводу nie oznacza, że łączna wartość sprzedanych samochodów pochodzących z przestępstwa jest w niniejszej sprawie bez znaczenia. Przeciwnie, stanowi ona okoliczność, która powinna mieć bardzo istotny, w niniejszej sprawie wysoce obciążający wpływ na treść rozstrzygnięcia, ale przy wymierzaniu jednej kary za cały ciąg przestępstw. Jak wynika z art. 91 § 1 k.k., za ciąg przestępstw sąd orzeka karę w wysokości do górnej granicy zagrożenia zwiększonego o połowę.

Także ze sformułowania części dyspozytywnej wyroku można wnosić, że Sąd Rejonowy błędnie postrzegał kwalifikację prawną, jako odnoszącą się „sumarycznie” do całego ciągu przestępstw. Określił wszystkie przypisane oskarżonemu zachowania jako jeden czyn. Dał temu wyraz stwierdzając w wyroku, że uznaje oskarżonego za winnego popełnienia „zarzuconego mu czynu”, mimo, iż złożyły się na ów „czyn” 32 odrębne przestępstwa, szczegółowo dalej opisane. Ujawniło się w tym niewłaściwe rozumienie samej istoty ciągu przestępstw, a jego następstwem jest zarzucone w kasacji uchybienie przepisom art. 91 § 1 i art. 294 § 1 k.k.(...) Zauważyć trzeba, że również wskazanie podstawy wymiaru kary w wyroku sądu pierwszej instancji uchybia prawu materialnemu. Pominęto w niej bowiem przepis art. 91 § 1 k.k., który jest nieodłącznym komponentem orzeczenia o wymiarze kary za każdy ciąg przestępstw.”

1.2.10. Orzekanie zakazu prowadzenia pojazdów w stosunku do sprawcy poruszającego się pojazdem niemechanicznym

przepisy: art. 178a § 2, art. 42 § 2 k.k.

hasła: przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji - prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego; środki karne – zakaz prowadzenia pojazdów

Wyrok z dnia 16 stycznia 2007r., V KK 404/06

Z uzasadnienia:

*„Kasacja Prokuratora Generalnego wniesiona na niekorzyść J. W. okazała się zasadna, a zawarty w zmodyfikowanej postaci wniosek o uchylenie zaskarżonego wyroku – ograniczony do części rozstrzygającej o karze – i przekazanie sprawy sądowi meriti w tym zakresie do ponownego rozpoznania, zasługiwał na uwzględnienie. Jak słusznie zauważył autor skargi kasacyjnej, kwestionowane rozstrzygnięcie zapadło z rażąco obrazą przepisu art. 42 § 2 k.k. Przewiduje on obligatoryjne orzekanie środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych, bądź pojazdów mechanicznych określonego rodzaju m.in. właśnie wobec nietrzeźwych sprawców przestępstw przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji. **Wprawdzie jest oczywiste, że rower, którym poruszał się oskarżony J. W. jest pojazdem niemechanicznym, ale wobec skazania tego oskarżonego za przestępstwo wyczerpujące znamiona określone także w art. 178a § 2 k.k., nie może być żadnych wątpliwości, iż również w stosunku do niego istniał prawny obowiązek orzeczenia środka karnego określonego w art. 42 § 2 k.k.** Kierując rowerem po drodze publicznej w stanie nietrzeźwości był on osobą uczestniczącą w ruchu i popełnił przestępstwo przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji. W tej sytuacji, brak zastosowania się do w/w wymagania przewidzianego w prawie materialnym, stanowił rażące naruszenie przepisu art. 42 § 2 k.k. W konsekwencji powyższego uchybienia doszło do wydania orzeczenia, które nie zawierało jednego z istotnych, a w tym wypadku także obligatoryjnych, elementów oddziaływania karnego. Dla skorygowania tego uchybienia wystarczające jest uchylenie zaskarżonego wyroku jedynie w części dotyczącej rozstrzygnięcia o karze, gdyż to ta część orzeczenia dotknięta jest rażąco obrażą prawa.*

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Rejonowy powinien zadbać o to, aby kolejne rozstrzygnięcie należało uwzględniało wymagania ustawowe.”

1.2.11. Bezwzględne przesłanki odwoławcze; tryb uproszczony w kodeksie karnym skarbowym

przepisy: art. 117 § 1 k.k.s., art. 38 § 2 k.k.s., art. 37 § 1 k.k.s., art. 38 § 2 k.k.s., art. 439 § 1 k.p.k.

hasła: skład sądu; tryb uproszczony; kodeks karny skarbowy

Wyrok z dnia 16 stycznia 2007r., V KK 377/06

Z uzasadnienia:

„Zgodnie z orzecznictwem Sądu Najwyższego (por. wyrok SN z dnia 11 stycznia 2002 r., III KKN 448/2001, Lex nr 53012) wynikający z art. 117 § 1 k.k.s. (w brzmieniu przed nowelizacją) zakaz prowadzenia postępowania sądowego w trybie uproszczonym i obowiązek procedowania w trybie zwyczajnym, gdy czyn popełniony został w warunkach art. 37 § 1 k.k.s. lub 38 § 2 k.k.s. odnosi się także do warunków wskazanych w art. 25 § 1 i art. 26 § 2 poprzednio obowiązującej ustawy karnej skarbowej.

Zatem sąd pierwszej instancji rozpoznając omawianą sprawę w trybie uproszczonym na rozprawie w dniu 2 listopada 2005 r. był sądem nienależycie obsadzonym, czym naruszył art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. Winien bowiem rozpoznać sprawę w postępowaniu zwyczajnym, zgodnie z art. 28 § 1 k.p.k. w składzie jednego sędziego i dwóch ławników. Błąd ten mógł sąd pierwszej instancji naprawić prowadząc odroczonej rozprawę w dniu 1 lutego 2006 r. od początku. Wobec prowadzenia rozprawy odroczonej w dalszym ciągu nie został wyeliminowany błąd popełniony w dniu 2 listopada 2005 r., który to błąd sąd odwoławczy winien zauważyć z urzędu. Konsekwencją naruszenia art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. jest obowiązek uchylenia zapadłych wyroków i przekazania sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania i tak też Sąd Najwyższy orzekł.”

1.2.12. „Osoba uczestnicząca w ruchu” jako sprawca przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji

przepisy: art. 178a § 2, art. 42 § 2 k.k.

hasła: przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji, prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwym lub pod wpływem środka odurzającego, środki zabezpieczające – nielecznicze – zakaz prowadzenia pojazdów

Wyrok z dnia 16 stycznia 2007r., V KK 415/06

Z uzasadnienia:

„T. F. został skazany za to, że kierował rowerem na drodze publicznej będąc w stanie nietrzeźwości tj. za popełnienie przestępstwa określonego w art. 178a § 2 k.k., a zatem za przestępstwo przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji.

Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego (np.: wyrok z 21 listopada 2001 r., III KKN 281/01, Lex nr 51610, postanowienie z dnia 11 października 2001 r., I KZP 24/2001, OSP 2002, z. 7–8, poz. 110) aktualny stan prawny nie wymaga aby sprawcą, wobec którego ma być orzeczony środek karny zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych albo pojazdów mechanicznych określonego rodzaju (art. 42 § 2 k.k.) była osoba prowadząca pojazd mechaniczny. Wymaga natomiast, by sprawcą była „osoba uczestnicząca w ruchu”. Zgodnie z przepisami prawa o ruchu drogowym są to: pieszy, kierujący oraz osoby przebywające w pojeździe lub na pojeździe znajdującym się na drodze.

Skoro skazany jako prowadzący rower był osobą uczestniczącą w ruchu to popełniając przestępstwo określone w art. 178a § 2 k.k. wyczerpywał dyrektywy art. 42 § 2 k.k. i sąd zobowiązany był do orzeczenia wobec niego środka karnego w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych albo zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych określonego rodzaju. Rower niewątpliwie nie jest pojazdem mechanicznym. Wobec tego sąd nie orzekł środka karnego, do którego orzeczenia na mocy art. 42 § 2 k.k. był zobowiązany. Dlatego też należało uchylić przedmiotowy wyrok w zaskarżonej części i sprawę przekazać sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.”

1.2.13. Karalność a społeczna szkodliwość czynu; Konstytucja RP jako podstawa kasacji

przepisy: art. 1 § 2 k.k.; art. 115 § 2 k.k.; art. 523 k.p.k.; art. 32 Konstytucji

hasła: społeczna szkodliwość czynu; zasada równości; Konstytucja RP; podstawy kasacyjne

Postanowienie z dnia 24 stycznia 2007 r., II KK 248/06

Z uzasadnienia:

„(...) nie można odmówić racji motywom sądu odwoławczego, który podkreślił, że przesłanki zastosowania instytucji przewidzianej w art. 1 § 2 k.k. są określone w treści art. 115 § 2 k.k. W zamieszczonym tam katalogu ustawodawca nie wymienił karalności oskarżonego jako okoliczności wymagającej uwzględnienia przy ocenie stopnia szkodliwości społecznej czynu zarzuconego.

(...) odwoływanie się do norm mających charakter ogólnych deklaracji (art. 2 § 1 pkt 2 k.p.k., art. 32 Konstytucji) nie może stanowić samodzielnej podstawy zarzutów kasacyjnych albowiem zasady w nich wyrażone zostały skonkretyzowane w przepisach szczegółowych regulujących odpowiednie instytucje procesowe i bez ich wskazania nie jest możliwe skuteczne zaskarżenie orzeczenia sądu odwoławczego.”

1.2.14. Granica między katastrofą a niebezpieczeństwem katastrofy komunikacyjnej

przepisy: art. 174 § 1 k.k.

hasła: przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji - katastrofa komunikacyjna; przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji – sprowadzenie bezpośredniego niebezpieczeństwa katastrofy komunikacyjnej

Postanowienie z dnia 24 stycznia 2007 r., II KK 260/06

Z uzasadnienia:

„Jako całkowicie chybiony należało ocenić w szczególności zarzut obrazy art.174 § 1 k.k., która miała polegać na wadliwej interpretacji prawa materialnego i błędnym uznaniu, że zachowanie przypisane skazanemu wyczerpywało znamiona przestępstwa sprowadzenia bezpośredniego niebezpieczeństwa katastrofy w ruchu lądowym. Wywody skarżącego bardzo skrupulatnie pomijają jeden podstawowy aspekt, a mianowicie miejsce działania skazanego i warunki w jakich się ono odbywało. Sądy obu instancji prawidłowo uwzględniły fakt, że prowadzenie pojazdu mechanicznego z naruszeniem najbardziej elementarnych zasad bezpieczeństwa w ruchu lądowym skazany rozpoczął w rejonie węzła drogowego ul. M. z Trasą A. K., tj. skrzyżowania gdzie przecinają się jedne z największych arterii komunikacyjnych stolicy. Trafnie podkreślono przy tym, że podjęta wtedy ucieczkę przed policją skazany kontynuował jadąc „pod prąd” kolejnymi zjazdami i wjazdami Trasy A. K., powodując realne i konkretne zagrożenie dla bezpieczeństwa innych, prawidłowo poruszających się pojazdów. O tym, że niebezpieczeństwo to wcale nie było czysto abstrakcyjne dobitnie przekonują nie tylko opisane w uzasadnieniu sytuacje, w których inni kierujący zmuszeni byli do gwałtownej ucieczki przed nadjeżdżającym z ogromną prędkością pojazdem skazanego, ale również zachowanie ścigających go policjantów, którzy w pewnym momencie z obawy o własne życie zaprzestali pościgu. Najbardziej jednak oczywistym wyznacznikiem stopnia zagrożenia osiągającego wymagany przez ustawę stan niebezpieczeństwa sprowadzenia katastrofy w ruchu lądowym, jest fakt, że jazda w taki sposób, z taką prędkością i w takich warunkach doprowadziła do wypadku drogowego o tragicznych skutkach, w którym uczestniczył jeden ze ścigających skazanego radiowozów oraz wypadnięcia z trasy kolejnego radiowozu uczestniczącego w pościgu. Dawало to wystarczającą podstawę do przyjęcia, że każde z tych zdarzeń potwierdza skalę zagrożenia, jakie wywoływała taka jazda po jednej z głównych tras tranzytowych i po ulicach miasta oraz o bardzo wysokim stopniu prawdopodobieństwa nastąpienia skutków określonych w przepisie art. 174 § 1 k.k.”

1.2.15. Granice swobodnej oceny dowodów; osobowe źródła dowodowe

przepisy: art. 7 k.p.k.

hasła: dowody; zasada swobodnej oceny dowodów

Postanowienie z dnia 24 stycznia 2007 r., II KK 267/06

Z uzasadnienia:

„Zgodnie z linią orzeczniczą Sądu Najwyższego ustalenia faktyczne sądu wyrokującego w pierwszej instancji pozostają pod ochroną zasady „swobodnej oceny dowodów” tylko wtedy, gdy sąd ten rozważył, we wzajemnym ze sobą powiązaniu, wynikające z każdego z zebranych w sprawie dowodów, okoliczności, które mogą mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia o winie oskarżonego. Inaczej mówiąc, gdy są one wynikiem wszechstronnej oceny dowodów pochodzących zarówno ze źródeł osobowych, jak i rzeczowych, przy czym żaden z nich nie może być traktowany jako ważniejszy tylko dlatego, że pochodzi z określonego (np. osobowego) źródła.”

1.2.16. Znamiona przestępstwa oszustwa

przepisy: art. 286 § 2 k.k.

hasła: przestępstwa przeciwko mienia – oszustwo

Postanowienie z dnia 23 stycznia 2007 r., III KK 6/07

Z uzasadnienia:

„(...) oczywiście błędne jest wyrażone w kasacji zapatrywanie prawne jakoby do znamion przestępstwa z art. 286 § 2 k.k. należały: ekwiwalentność żądania korzyści majątkowej wyrażająca się zobowiązaniem do zwrotu zabranej rzeczy po stronie sprawcy oraz pozostawanie zabranej rzeczy w posiadaniu sprawcy w chwili żądania.

Nie wynika to w żadnym razie z językowej wykładni art. 286 § 2 k.k., a zarówno w orzecznictwie Sądu Najwyższego jak i w piśmiennictwie ugruntowane jest stanowisko wyartykułowane poprawnie przez sądy obu instancji, iż wystarczające jest, aby osoba żądająca korzyści majątkowej posiadała informacje o bezprawnie zabranej rzeczy, w szczególności o miejscu jej przechowywania oraz możliwości jej odzyskania po przekazaniu określonej w żądaniu korzyści majątkowej.”

1.2.17. Granice zaskarżenia; zakaz reformationis in peius

przepisy: art. 434 § 1 k.p.k.

hasła: zakaz reformationis in peius

Postanowienie z dnia 29 stycznia 2007 r., III KK 365/06

Z uzasadnienia:

„Zawarty w pkt 1 kasacji zarzut ukształtowania przez sąd odwoławczy kary łącznej pozbawienia wolności sprzecznie z zakazem reformationis in peius zawartym w art. 434 § 1 k.p.k. opiera się na błędnym rozumieniu przez skarżącego pojęcia „granice zaskarżenia”. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego wspomniane granice zaskarżenia wyznaczane są przez trzy elementy środka odwoławczego – tj. kierunek zaskarżenia, czyli stosunek środka odwoławczego do interesów oskarżonego, zakres zaskarżenia, tj. wskazanie czy środek odwoławczy obejmuje całość, czy część orzeczenia oraz zarzuty odwoławcze. W świetle tej konstrukcji wnioski zawarte w apelacji nie stanowią czwartego, samoistnego elementu określającego granice środka odwoławczego. Oznacza to, że wnioski co do wysokości wymiaru kary, zawarte w apelacji wywiedzionej na niekorzyść oskarżonego, nie pozbawiają sądu odwoławczego możliwości wymierzenia kary surowszej od wskazanej w tych wnioskach. W konsekwencji stwierdzić trzeba, że wymierzenie skazanemu kary łącznej roku i 4 miesięcy pozbawienia wolności, w sytuacji żądania przez oskarżyciela publicznego wymierzenia kary łącznej roku pozbawienia wolności, nie może być traktowane jako wykroczenie poza granice zaskarżenia.”

1.2.18. Materialny charakter przestępstwa pobicia

przepisy: art. 159 k.k., art. 156 § 1 k.k., art. 157 § 1 k.k.

hasła: przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu – bójka i pobicie

Postanowienie z dnia 29 stycznia 2007 r., III KK 381/06

Z uzasadnienia:

„Z powyższego wynika zatem, że skarżący nie dość, że w swych wywodach pominął najistotniejsze dla oceny prawnej elementy stanowiska Sądu Apelacyjnego, ale nadto zinterpretował je opacznie,

wychodząc z całkowicie błędnego założenia, jakoby czyn określony w art. 159 k.k. był przestępstwem formalnym. Dostrzeżenie przez obrońcę, że **czyn polegający na udziale w pobiciu jest jednak bez wątpienia przestępstwem materialnym, którego skutkiem jest narażenie człowieka na bezpośrednie niebezpieczeństwo utraty życia (jaki to skutek Sąd Apelacyjny przypisał działaniu sprawców – zob. s. 13 motywów) lub uszczerbku na zdrowiu w rozumieniu art. 156 § 1 lub art. 157 § 1 k.k., prawdopodobnie miałyby wpływ na treść jego stanowiska, jakie w ostateczności – w sposób oczywiście bezzasadny – zaprezentował w kasacji.**”

1.2.19. Przesłanki zastosowania środków wychowawczych lub poprawczych; zasada częściowego pochłaniania a kara łączna

przepisy: art. 10 § 4 k.k., art. 85 k.k., art. 86 § 1 k.k.

hasła: kara łączna, środki wychowawcze lub poprawcze

Postanowienie z dnia 23 stycznia 2007r., IV KK 459/06

Z uzasadnienia:

„(...) **wiek sprawcy jest jedynie warunkiem wstępnych rozważań co do możliwości zastosowania środków wychowawczych lub poprawczych, przesłankami są zaś wyjątkowe okoliczności zarówno samego czynu, jak i np. jego przypadkowość, chwilowe nieprzewidywalne pokusy, wciągnięcie do czynu przez inne osoby, drugorzędna rola w jego popełnieniu itp., jak i wyjątkowo pozytywne cechy charakteru i zachowanie się samego sprawcy, świadczące o braku jego głębokiej demoralizacji** (zob. wyrok SN z dnia 11 października 1982 r., IV KR 229/82, OSNPG 1983, nr 4, poz. 38). Oba orzekające w sprawie Sądy dokonując wnikliwej analizy m.in. sposobu działania skazanego, niskich pobudek jakimi kierował się w czasie popełnienia przestępstw, jak i okoliczności towarzyszących ich popełnianiu, a także uwzględniając jego warunki osobiste, nie dopatrzyły się przesłanek do zastosowania środków przewidzianych w art. 10 § 4 k.k. Analiza uzasadnienia zarówno wyroku Sądu pierwszej instancji, jak i Sądu Odwoławczego nie daje więc podstaw do uznania, iż wyroki te obciążone są uchybieniem przez niezastosowanie wobec skazanego art. 10 § 4 k.k.”

(...)powołane przez autora kasacji normy prawa - karnego materialnego (art. 85 i 86 § 1 k.k.) **określają w sposób ogólny zasady orzekania kary łącznej. Nie zawierają one nakazu kierowania się wyłącznie dyrektywą pełnej absorpcji w odniesieniu do każdego skazanego. Skoro zatem z przepisów wymienionych w kasacji nie wynikał obowiązek kształtowania wymiaru kary łącznej przy zastosowaniu tylko jednej dyrektywy, najbardziej korzystnej dla oskarżonego, to posłużenie się zasadą częściowego pochłaniania nie mogło stanowić jakiegokolwiek naruszenia prawa materialnego** (wyrok SN z dnia 17 maja 2000 r., IV KKN 39/99, LEX nr 51104).

1.2.20. Status ławnika zapasowego; skład sądu

przepisy: art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.

hasła: ławnik, skład sądu

Postanowienie z dnia 25 stycznia 2007 r., IV KO 67/06

Z uzasadnienia:

„Uchybienie polegające na nieobecności któregośkolwiek z członków składu orzekającego na całej rozprawie oznacza nieuczestniczenie w niej od wywołania sprawy do chwili zamknięcia rozprawy, które następuje po ogłoszeniu wyroku, ustnym podaniu najważniejszych motywów oraz poinformowaniu stron o sposobie i terminie zaskarżenia orzeczenia, któregośkolwiek z sędziów i ławników

będących autorami wyroku. Chodzi tu więc o wymóg obecności przez cały czas trwania rozprawy tylko członków składu orzekającego (podstawowego). Jest najzupełniej jasne – co trafnie podniósł prokurator Prokuratury Krajowej – że ławnik zapasowy (dodatkowy) nie jest członkiem składu orzekającego, dopóki nie wejdzie w miejsce ławnika, który nie może uczestniczyć w tym składzie (zob. uchwała SN z 30 września 1998 r., I KZP 13/98, OSNKW 1998, z. 9–10, poz. 45). **Jeśli ławnik zapasowy opuści część rozprawy, a skład podstawowy nie ulegnie zmianie, nie może być mowy o nienależytej obsadzie sądu, a więc i o naruszeniu jakiejkolwiek reguły procedowania, tym bardziej określonej w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k.**

W konkretnym wypadku wszyscy członkowie składu orzekającego (tego, który wydał pierwszoinstancyjny wyrok) byli obecni na całej rozprawie. Nieobecność ławnika dodatkowego na ostatnim terminie rozprawy w dniu 14 maja 2002 r. nie stanowiła w ogóle naruszenia prawa.”

1.2.21. Wznowienie postępowania a utrata mocy obowiązującej przepisu na skutek orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego; kasacja oczywiście bezzasadna

przepisy: art. 540 k.p.k.; art. 535 k.p.k.

hasła: wznowienie postępowania; Trybunał Konstytucyjny; kasacja oczywiście bezzasadna

Postanowienie z dnia 25 stycznia 2007 r., IV KO 89/06

Z uzasadnienia:

„Obrońca skazanego, powołując się na unormowanie zawarte w art. 540 § 2 k.p.k., złożył wniosek o wznowienie postępowania kasacyjnego zakończony postanowieniem Sądu Najwyższego z dnia 6 lipca 2005 r., oddalającym na posiedzeniu bez udziału stron kasację obrońcy jako oczywiście bezzasadną. W uzasadnieniu wskazał, że Trybunał Konstytucyjny, wyrokiem z dnia 6 stycznia 2006 r. (SK 30/05), uznał art. 535 § 2 k.p.k. za niekonstytucyjny.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek obrońcy nie zasługiwał na uwzględnienie. W judykaturze i doktrynie przyjmuje się zgodnie, że utrata mocy obowiązującej przepisu uznanego za sprzeczny z Konstytucją następuje dopiero z chwilą wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego (zob. wyrok TK z 27 kwietnia 2005 r., P 1/05; M. Saffjan: Skutki prawne orzeczeń Trybunału Konstytucyjnego, Państwo i Prawo 2003, z. 1). Skoro zatem z treści powołanego we wniosku o wznowienie postępowania wyroku Trybunału Konstytucyjnego, opublikowanego w Dzienniku Ustaw z 2006 r. Nr 15, poz. 118, wynika, że wejdzie on w życie z dniem 30 stycznia 2007 r. i tym samym z tą datą nastąpi utrata mocy obowiązującej art. 535 § 2 k.p.k., to brak było podstaw do powoływania się na tę okoliczność jako przesłankę uzasadniającą wniosek o wznowienie postępowania.”

1.2.22. Usiłowanie przestępstwa wykorzystania seksualnego małoletniego

przepisy: art. 200 § 1 k.k.; art. 13 § 1 k.k.

hasła: przestępstwa przeciwko wolności seksualnej i obyczajności - wykorzystanie seksualne małoletniego; usiłowanie

Postanowienie z dnia 16 stycznia 2007 r., V KK 387/06

Z uzasadnienia:

„Kasacja wniesiona przez obrońcę skazanego A. M. okazała się niezasadna, zaś zawarty w niej wniosek o uniewinnienie skazanego – nie zasługiwał na uwzględnienie. Odnosząc się kolejno do zarzutów sformułowanych przez skarżącego nie można podzielić przekonania o naruszeniu w niniejszej sprawie norm prawa materialnego, które miało nastąpić w wyniku błędnego zastosowania

przepisów art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 200 § 1 k.k. Istota tego zarzutu sprowadza się do prób podważenia poglądu wyrażonego przez Sąd I instancji i zaaprobowanego przez sąd odwoławczy w odniesieniu do oceny zachowania skazanego z punktu widzenia zrealizowania przez niego formy stadialnej usiłowania przestępstwa z art. 200 § 1 k.k. W ocenie autora kasacji, wypowiedź skazanego skierowana do małoletnich A. M. i M. K. wraz z demonstracją przedmiotu przypominającego banknot, stanowiła jedynie niekaralne przygotowanie do popełnienia przestępstwa z art. 200 § 1 k.k. Z takim stanowiskiem zgodzić się nie można. W odróżnieniu od uregulowań obowiązujących w przypadku innych przestępstw dotyczących sfery wolności seksualnej, np. art. 197 k.k., znamiona przestępstwa z art. 200 § 1 k.k. nie opisują sposobów działania, których zastosowanie powoduje penalizację zachowania sprawcy. Mogłoby się zatem wydawać, że z tego względu rozpoznanie form stadialnych tego przestępstwa nie jest tak oczywiste, jak to ma miejsce na gruncie wspomnianego wyżej przestępstwa z art. 197 k.k., gdzie przystąpienie przez sprawcę do stosowania środków działania wymienionych w tym przepisie, tj. użycie podstępu, przemocy lub groźby w celu doprowadzenia do obcowania płciowego albo poddania się innej czynności seksualnej, ale bez jego osiągnięcia, wyraźnie oddziela stadium usiłowania od niekaralnego przygotowania. W rzeczywistości wcale tak jednak nie jest. Skoro bowiem ustawa nie wymienia wśród znamion przestępstwa środków działania, których zastosowanie decyduje o penalizacji zachowania sprawcy, to oznacza, że każde zachowanie bezpośrednio prowadzące do wyczerpania znamion jest już karalne.

Przed poczynieniem dalszych uwag zauważyć jeszcze trzeba, że przy przestępstwach przeciwko wolności seksualnej, odpowiedzialność karna sprawcy jest związana albo ze środkiem działania nakierowanym na podporządkowanie woli pokrzywdzonego: przemoc, groźba, podstęp, nadużycie stosunku zależności, wykorzystanie krytycznego położenia – albo ze statusem pokrzywdzonego: brak zdolności do rozpoznania znaczenia czynu lub kierowania postępowaniem, małoletni poniżej lat 15. Łatwo dostrzec, że w grupie czynów skierowanych przeciwko wolności seksualnej, których przestępny charakter jest immanentnie związany z zastosowaniem jednego ze sposobów postępowania sprawcy wymienionych w ustawie, stadium usiłowania zostaje otwarte w momencie przystąpienia do stosowania tego sposobu oddziaływania na pokrzywdzonego. Z nim wiąże się właśnie element bezpośredniości tak istotny dla usiłowania. Zastosowanie przemocy, wypowiedzenie groźby (oczywiście w celu opisanym w znamionach tych przestępstw) jest już bezpośrednim zmierzaniem do dokonania czynu zabronionego. Nie ma żadnych powodów, aby na gruncie drugiej grupy przestępstw tego rodzaju, tj. czynów, których przestępny charakter determinuje status osoby pokrzywdzonej, stosować inne kryteria dla rozpoznania cechy bezpośredniości w zmierzaniu do popełnienia czynu zabronionego. Również w tej grupie, sprawcy tak samo chodzi przecież o uzyskanie określonego nastawienia woli osoby pokrzywdzonej, tj. podporządkowania się zamiarowi doprowadzenia jej do obcowania płciowego, poddania się innej czynności seksualnej lub wykonania takiej czynności. Jednak w odniesieniu do tej grupy penalizacją objęte są nie tylko dotychczas wymienione sposoby oddziaływania (dojdzie wtedy do zbiegu przestępstw), ale również wszelkie inne działania, które zmierzają do odpowiedniego ukształtowania woli pokrzywdzonego. Jeśli zatem odwołać się konsekwentnie do wskazanego poprzednio kryterium, które wiąże stadium usiłowania z przystąpieniem do stosowania środków oddziaływających na swobodę decyzji osoby pokrzywdzonej, to również w tej drugiej grupie trzeba przyjąć, że właśnie moment zastosowania środków wpływających na proces decyzyjny pokrzywdzonego spełnia kryterium bezpośredniości wskazane w przepisie art. 13 § 1 k.k. W ramach pochodzenia przestępstwa jest to ostatnia czynność sprawcy dzieląca go od dokonania.

Przenosząc powyższe uwagi bezpośrednio na zagadnienia występujące w niniejszej sprawie można zatem powiedzieć, że z punktu widzenia wyczerpania znamion przestępstwa doprowadzenia małoletniego do poddania się innej czynności seksualnej – istotne znaczenie ma albo uzyskanie zgody małoletniego na dokonanie wobec niego takiej czynności albo zastosowanie środków, które nawet wbrew woli małoletniego pozwolą na dokonanie wobec niego takiej czynności seksualnej. Ustalenie to ma istotne znaczenie z punktu widzenia prawidłowego zidentyfikowania poszczególnych form stadialnych omawianego typu przestępstwa. Zgodnie z definicją ustawową zamieszczoną w

art. 13 § 1 k.k. dopuszcza się usiłowania ten kto w zamiarze popełnienia czynu zabronionego swoim zachowaniem bezpośrednio zmierza do jego dokonania, które jednak nie następuje. Ograniczając w tym miejscu rozważania do tej postaci przestępstwa z art. 200 § 1 k.k., która polega na doprowadzeniu małoletniego poniżej lat 15 do poddania się innym czynnościom seksualnym albo do ich wykonania, zauważyć należy, że w odniesieniu do wariantu, kiedy działanie sprawcy odbywa się bez zgody małoletniego, usiłowaniem będzie przystąpienie do bezpośredniego stosowania środków (przemocy, groźby, podstęp), które mają spowodować podporządkowanie się pokrzywdzonego woli sprawcy dążącego do wykonania czynności o charakterze seksualnym. Można zatem powiedzieć, że nie budzi wątpliwości, iż usiłowaniem są w tym wypadku czynności mające wpływ na wolę osoby małoletniej. Oddziaływanie na tę wolę jest też ostatnią czynnością oddzielającą sprawcę od stadium dokonania przestępstwa. Z podobną konsekwencją trzeba też oceniać zachowanie sprawcy w sytuacji, gdy podejmuje on inne zabiegi (nawet same w sobie prawnie obojętne) zmierzające do uzyskania zgody małoletniego poniżej 15 roku życia na wykonanie innej czynności seksualnej lub poddanie się takim czynnościom. Również w tym wypadku oddziaływanie sprawcy jest ukierunkowane na odpowiednie – oczywiście z jego punktu widzenia – ukształtowanie sfery wolicjonalnej osoby małoletniej. Inne będą rzecz jasna środki takiego oddziaływania (np. obietnica uzyskania korzyści majątkowej lub rzeczowej), ale identyczne pozostają motywy i zamiary, a także stopień zaangażowania sprawcy. Właśnie z uwagi na penalizację w art. 200 § 1 k.k. każdego, szeroko rozumianego, doprowadzenia do poddania się innej czynności seksualnej, nie ma żadnych racji przemawiających za tym, aby z punktu widzenia tzw. pochodzenia przestępstwa inaczej oceniać stan jego zaawansowania, gdy sprawca – w zamiarze popełnienia czynu wyczerpującego znamiona opisane w art. 200 § 1 k.k. – przystąpił np. do przełamania przemocą oporu osoby pokrzywdzonej, a inaczej, gdy – działając w tym samym zamiarze – podjął czynności mające także oddziaływać na wolę tej osoby, tyle tylko, że zastosował inne środki. Między oboma tymi wypadkami nie ma takiej różnicy, która upoważniałaby do klasyfikowania jednej z nich jako karalnego usiłowania, a drugiej – jako niekaralnego przygotowania. Istota różnicy sprowadza się jedynie do odmienności środków, a nie do istnienia bądź braku cechy bezpośredniości zmierzania do popełnienia czynu zabronionego.

Warto w tym miejscu odnotować poglądy pojawiające się w piśmiennictwie, zgodnie z którymi pojęcie doprowadzenia do wykonania lub do poddania się czynnościom wymienionym w art. 200 § 1 k.k., rozumieć należy możliwie najszerszej, jako podjęcie jakichkolwiek zachowań mających zaowocować stworzeniem sytuacji, w której małoletni podejmie określone w przepisie czynności płciowe (por. M. Filar: Nowa kodyfikacja karna. Kodeks karny. Krótkie komentarze. Zeszyt 2, Warszawa 1997, s. 33). Definicja taka, jako nazbyt ogólna, byłaby może dość trudna do zastosowania przy identyfikacji form stadialnych przestępstwa z art. 200 § 1 k.k., ale pokazuje akceptację szerokiego zakresu penalizacji w tej sferze. Konkludując, należy wyrazić przekonanie, że dla wyznaczenia prawidłowej granicy między niekaralnym przygotowaniem do przestępstwa z art. 200 § 1 k.k. w postaci doprowadzenia małoletniego poniżej 15 lat do poddania się czynnościom seksualnym lub do ich wykonania, a usiłowaniem dokonania takiego przestępstwa istotne znaczenie będą miały występujące łącznie takie elementy zachowania sprawcy, jak: nawiązanie bezpośredniego kontaktu z małoletnim, sprecyzowanie celu działania określającego seksualny charakter czynności, którym ma się poddać małoletni i zastosowanie środków, które mają oddziaływać na sferę wolicjonalną małoletniego. Sumaryczne wystąpienie wymienionych okoliczności pozwala zarówno na prawidłowe rozpoznanie zamiaru z jakim podjęte zostało analizowane zachowanie, jak i ocenę czy zrealizowane czynności sprawcy są ostatnimi czynnościami poprzedzającymi dokonanie przestępstwa.

Zastosowanie powyższych kryteriów w niniejszej sprawie pozwalało na oddalenie zarzutu stawianego przez autora kasacji prezentującego pogląd, że zachowanie przypisane skazanemu A. Mazurowi pozostawało jeszcze w stadium niekaralnego przygotowania. Bez wątplenia bowiem wszedł on w bezpośredni kontakt z małoletnimi zatrzymując je na ulicy, jednoznacznie zwerbalizował swój zamiar popełnienia przestępstwa, określając zarazem jego seksualny charakter oraz zaofe-

rował konkretną kwotę pieniędzy w zamian za zgodę małoletnich na poddanie się proponowanym czynnościom i zademonstrował posiadany banknot pokrzywdzonym. Nie budzi zatem wątpliwości ani strona podmiotowa ani zastosowanie przez skazanego środków mających oddziaływać na wolę osób pokrzywdzonych w kierunku określonym w dyspozycji art. 200 § 1 k.k. Z jego strony był to już więc ostatni fragment zachowania zmierzającego do popełnienia przestępstwa, a od fazy dokonania dzieliła go zgoda małoletnich.

W tych warunkach zarzut obrazy prawa materialnego postawiony w kasacji okazał się niezasadny.”

1.2.23. Fakt naprawienia szkody a kwalifikacja czynu

przepisy: art. 278 § 1 k.k.; art. 278 § 3 k.k.; art. 64 § 1 k.k.

hasła: naprawienie szkody, wypadek mniejszej wagi; przestępstwa przeciwko mieniu – kradzież

Postanowienie z dnia 16 stycznia 2007 r., V KK 390/06

Z uzasadnienia:

*„Nie można zarzucać Sądowi Okręgowemu w J. G., że jako sąd odwoławczy akceptował ocenę prawną czynu przypisanego M. B. jako przestępstwa kradzieży w typie podstawowym (...). Nie można się zgodzić ze stanowiskiem wyrażonym w kasacji, że czyn M. B. był „wypadkiem mniejszej wagi”. Tak złagodzona ocena prawna zachowania skazanego nie znajduje uzasadnienia ani w ocenie sylwetki M. B., ani w sposobie popełnienia zarzucanego mu przestępstwa, który cechował się zuchwałością i premedytacją działania. **Fakt naprawienia szkody nie jest wystarczającym powodem dla postulowanej w kasacji oceny prawnokarnej czynu M. B. i sytuuje się jedynie jako mający wpływ na wysokość kary w ramach sędziowskiego wymiaru kary, a nie jako racja na rzecz kwalifikowania czynu skazanego jako uprzywilejowanej postaci przestępstwa kradzieży.**”*

1.2.24. Ustawa z dnia 24 kwietnia 1997 r. – o przeciwdziałaniu narkomanii

przepisy: art. 63 § 1 ustawy z dnia 24 kwietnia 1997 r. – o przeciwdziałaniu narkomanii

hasła: narkomania

Postanowienie z dnia 16 stycznia 2007 r., V KK 396/06

Z uzasadnienia:

*„(...)bezsporne jest, że (Z. T.) prowadził uprawę konopi indyjskich. Stwierdzono, że uprawa ta obejmowała w sumie 744 krzewy. Obrońca upatruje rażącą obrazę przepisu art. 63 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii przez fakt skazania oskarżonego na podstawie tego przepisu oraz obrazę art. 7 k.p.k. na tej podstawie, że z ww. liczby krzewów 419 nie uzyskało na tyle wysokiego stężenia substancji czynnej, by można uznać je za środek odurzający. **Sąd pierwszej instancji słusznie stanowisko obrońcy uznał za nietrafne wskazując, że w chwili ujawnienia uprawy przez policję, część krzewów (owe 419) było w fazie dojrzewania i tylko dlatego nie osiągnęła wymaganego poziomu stężenia substancji czynnej (tetrahydrokannabinol poniżej 0,20 %), od którego krzew nabiera właściwości środka odurzającego. Bez wątplenia słuszne było stwierdzenie sądu, że „oskarżony realizował proces produkcyjny i naturalny był fakt, iż w danej chwili (dzień przeszkakania i oględzin posesji) pewna ilość roślin osiągnie wysoki stopień dojrzałości, a inne będą znajdowały się dopiero w fazie wzrostu”. W sytuacji gdy przepis art. 63 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii penalizuje uprawianie m.in. konopi, wysunięty w kasacji zarzut obrazy tego przepisu przez fakt skazania Z. T. obejmujący „całość” krzewów konopi, ocenić jako zupełne nieporozumienie.**”*

1.3. Orzecznictwo Izby Wojskowej Sądu Najwyższego

1.3.1. Zwrot kosztów obrony w przypadku niesłusznego skazania

przepisy: art. 2 Konstytucji RP, art. 32 ust. 1 Konstytucji RP, art. 42 ust. 2 Konstytucji RP, art. 632 pkt 2 k.p.k.

hasła: odszkodowanie za niesłuszne skazanie; Konstytucja RP; zasada sprawiedliwości społecznej

Wyrok z dnia 21 grudnia 2006r., WA 34/06

Z uzasadnienia:

„Rację ma (...) skarżący podnosząc (...), że sąd orzekający odmawiając zasądzenia na rzecz wnioskodawcy kosztów zastępstwa procesowego naruszył art. 2, art. 32 ust. 1 i art. 42 ust. 2 Konstytucji.

Sąd pierwszej instancji odmawiając w dniu 10 października 2006 r. zasądzenia na rzecz wnioskodawcy kosztów zastępstwa procesowego (na podstawie art. 632 pkt 2 k.p.k.) kierował się orzecznictwem Sądu Najwyższego opartym między innymi na wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 stycznia 2005 r. (SK 60/03, OTK ZW 2005, nr 1/A, poz. 2), jednakże sąd ten nie zauważył, że Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 26 lipca 2006 r. odstąpił w pewnym zakresie od poglądów wyrażonych w wyroku z dnia 11 stycznia 2005 r. (SK 60/03) i orzekł, że art. 632 pkt 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 ze zm.) w zakresie w jakim ogranicza możliwość przyznania osobie uniewinnionej w sprawie z oskarżenia publicznego zwrotu kosztów wynagrodzenia obrońcy jedynie do „uzasadnionych wypadków” jest niezgodny z art. 2, art. 32 ust. 1 i art. 42 ust. 2 Konstytucji.

Badając zgodność zaskarżonego przepisu z zasadą sprawiedliwości społecznej (art. 2 Konstytucji) Trybunał Konstytucyjny uznał, że „sprawiedliwość społeczna”, w sferze publicznej rozpatrywana głównie w aspekcie socjalno-ekonomicznym, może i powinna być odnoszona w pewnych sytuacjach, również do „społecznego poczucia sprawiedliwości”, które w demokratycznym państwie prawnym nie może być przez ustawodawcę lekceważone. Szczególnie jest to widoczne, gdy osoby prawomocnie uniewinnione ponoszą część kosztów postępowania, które zapewne w ogóle nie powinno się było toczyć. Kodeksowa konstrukcja prowadzi zatem do swoistego finansowego „ukarania” osób niewinnych, co jest sprzeczne z elementarnym poczuciem sprawiedliwości i dlatego godzące – w tym aspekcie w art. 2 Konstytucji.

Trybunał Konstytucyjny uznał również, że zaskarżony przepis niezgodny jest z zasadą równości (art. 32 ust. 1 Konstytucji), bowiem na ocenę sytuacji unormowanej tym przepisem musi wpływać ostateczny status osoby oskarżonej wobec organów państwa i społeczeństwa. Decydujące w tym względzie jest rozstrzygnięcie o jej winie albo niewinności, a nie sposób ustanowienia obrońcy (z urzędu, czy z wyboru). Za cechą istotną, zapewniającą takie czy inne rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów postępowania karnego, w tym kosztów obrony, należy przyjąć uznanie oskarżonego za winnego albo jego uniewinnienie. Dalsze różnicowanie osób uniewinnionych musi być uznane, co do zasady, za niedopuszczalne.

Trybunał Konstytucyjny stwierdził także, że prawo do obrony (art. 42 ust. 2 Konstytucji) jest naruszone, gdy korzystanie z niego, nawet w minimalnym zakresie jednego obrońcy, musi być przedmiotem kalkulacji ekonomicznych. Kodeksowa konstrukcja prowadzi do stanu, w którym oskarżony, mimo uniewinnienia, nie otrzymuje zwrotu kosztów obrony, czyli ponosi skutki bezzasadnego oskarżenia. Stanowi to naruszenie prawa do obrony, istnieje bowiem niebezpieczeństwo, że osoba niewinna, świadoma braku możliwości odzyskania kosztów obrony, może wręcz powstrzymać się od ustanowienia obrońcy, a jego brak może wpływać na wynik postępowania, w skrajnym wypadku skutkując nawet nierzetelnym procesem i skazaniem osoby niewinnej.

*Przedmiotowe rozważania Trybunału Konstytucyjnego, chociaż dotyczą kosztów obrony oskarżonego uniewinnionego w sprawie z oskarżenia publicznego mają niewątpliwie przełożenie na sprawy o odszkodowanie za niesłuszne skazanie, bowiem **naruszona jest zasada sprawiedliwości społecznej w sytuacji, gdy osoba uniewinniona, dochodząca odszkodowania za niesłuszne skazanie obarczona byłaby kosztami tego postępowania w postaci kosztów zastępstwa procesowego.** Uwzględniając fakt, że postępowanie to wolne jest od kosztów (art. 554 § 2 k.p.k.) oraz to, że i w tym postępowaniu mają odpowiednie zastosowanie przepisy kodeksu postępowania karnego dotyczące obrony z urzędu (art. 556 § 3 k.p.k.) w świetle powyższego przepis art. 632 pkt 2 k.p.k. należy tak interpretować, by nie naruszał on przepisów Konstytucji, uznając za uzasadniony wypadek (w którym sąd przyznaje zwrot wynagrodzenia jednego pełnomocnika) fakt uprzedniego niesłusznego skazania osoby następnie uniewinnionej i z tego tytułu dochodzącej odszkodowania.”*

1.4. Zagadnienia prawne

(opr. Michał Hudzik, asystent w Izbie Karnej SN)

1.4.1. Prowadzenie pojazdu mechanicznego pod wpływem środka odurzającego

przepisy: art. 178a § 1 k.k.

hasła: przestępstwa przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji – prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości lub pod wpływem środka odurzającego, środek odurzający

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Gliwicach, **I KZP 36/06**

„Czy pojęcie «środka odurzającego» w rozumieniu art. 178a § 1 k.k. obejmuje wyłącznie środki odurzające wskazane w art. 4 pkt 26 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii?»

Pełny tekst uzasadnienia:

http://www.sn.pl/aktual/pytaniapr/ik/I-KZP-36_06.pdf

Termin rozstrzygnięcia:

27 lutego 2007 r., godz. 09:30, sala C

1.4.2. Kontrola postanowienia o zastosowaniu tymczasowego aresztowania po upływie okresu, na jaki środek ten zastosowano

przepisy: art. 252 k.p.k., art. 430 § 1 k.p.k.

hasła: środki zapobiegawcze – tymczasowe aresztowanie, zażalenie – wniesienie, zażalenie – ogólnie (zob. środki zaskarżenia – zwyczajne)

Pytanie prawne Sądu Apelacyjnego w Krakowie, **I KZP 37/06**

„Czy upływ oznaczonego w zaskarżonym postanowieniu okresu tymczasowego aresztowania przed przystąpieniem do rozpoznania złożonego nań zażalenia, i wykonywanie tego środka na podstawie innej decyzji procesowej (przedłużającej tymczasowe aresztowanie) determinuje w postępowaniu odwoławczym pozostawienie zażalenia bez rozpoznania na mocy art. 430 § 1 k.p.k., czy też nie uchyla konieczności merytorycznej kontroli takiego zażalenia, a jeśli tak – jaki miałaby ona charakter i zakres?»

Pełny tekst uzasadnienia:

http://www.sn.pl/aktual/pytaniapr/ik/I-KZP-37_06.pdf

Termin rozstrzygnięcia:

27 lutego 2007 r., godz. 10:30, sala C

1.4.3. Brak obrońcy (obrona obligatoryjna) jako bezwzględna przyczyna odwoławcza

przepisy: art. 79 § 1 k.p.k., art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k.

hasła: obrona obligatoryjna, podstawy bezwzględne środków odwoławczych, podstawy środków odwoławczych

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Gliwicach, **I KZP 38/06**

„Czy bezwzględną przyczynę odwoławczą w rozumieniu art. 439 § 1 pkt 10 k.p.k. – zd. 1, stanowi każda sytuacja, w której oskarżony przez pewien fragment postępowania sądowego (niezależnie od czasu trwania tego fragmentu) nie posiadał obrońcy w sytuacji obrony obligatoryjnej w znaczeniu art. 79 § 1 k.p.k., nawet w przypadku gdy przewod sądowy, w następstwie którego zapadł zaskarżony wyrok nie był dotknięty taką wadą wobec faktu prowadzenia rozprawy od początku już z udziałem obrońcy?”

Pełny tekst uzasadnienia:

http://www.sn.pl/aktual/pytaniapr/ik/I-KZP-38_06.pdf

Termin rozstrzygnięcia:

27 lutego 2007 r., godz. 11:30, sala C

1.4.4. Relacja pojęć „gwałt” i „przemoc” w kontekście przestępstw i wykroczeń przeciwko mieniu

przepisy: art. 210 § 1 k.k. z 1969 r., art. 280 § 1 k.k., art. 130 § 3 k.w.

hasła: rozbój (zob. przestępstwa przeciwko mieniu – rozbój), przemoc

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Toruniu, **I KZP 39/06**

„1. Czy zakres znaczeniowy znamienia «gwałt» z art. 210 § 1 Kodeksu karnego z 1969 r. i art. 130 § 3 k.w. jest taki sam, jak zakres znaczeniowy znamienia «przemoc» z art. 280 § 1 Kodeksu karnego z 1997 r.?

2. Czy «doprowadzenie do stanu bezbronności» w rozumieniu art. 280 § 1 Kodeksu karnego z 1997 r. może być wynikiem użycia przemocy lub groźby natychmiastowego jej użycia?”

Termin rozstrzygnięcia:

21 marca 2007 r., godz. 09:30, sala C

1.4.5. Forma postępowania przygotowawczego i jej wpływ na tryb postępowania sądowego

przepisy: art. 325c § 2 k.p.k., art. 469 k.p.k.

hasła: postępowanie przygotowawcze – dochodzenie, postępowanie przygotowawcze – śledztwo, postępowanie uproszczone

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Poznaniu, **I KZP 1/07**

„Czy w przypadku prowadzenia postępowania przygotowawczego w formie śledztwa z powodu nieukończenia dochodzenia w terminie 3 miesięcy, jeżeli następnie ujawni się okoliczność dotycząca jednego z podejrzanych samoistnie uzasadniająca formę śledztwa (art. 325c

pkt 2 k.p.k.) a po wpłynięciu aktu oskarżenia jego sprawę rozpoznano odrębnie, to wyłączo-
na zostaje możliwość odrębnego rozpoznania sprawy przez Sąd w trybie uproszczonym
(jednoosobowo) (art. 469 k.p.k.) także co do współoskarżonego, którego nie dotyczyły inne
okoliczności uzasadniające prowadzenie postępowania przygotowawczego w formie śledz-
twa?”

Termin rozstrzygnięcia:

21 marca 2007 r., godz. 10:30, sala C

1.4.6. Weksel niepełny (*in blanco*) jako przedmiot czynności wykonawczej przestępstwa okre- ślonego w art. 310 § 1 k.k.

przepisy: art. 310 § 1 k.k.

hasła: fałszowanie pieniędzy (zob. przestępstwa przeciwko obrotowi pieniędzmi i papierami wartościowymi –
fałszowanie pieniędzy, środków płatniczych)

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Tarnowie, **I KZP 2/07**

**„Czy użyte w art. 310 § 1 k.k. zwroty środek płatniczy albo dokument uprawniający do
otrzymania sumy pieniężnej – odnoszą się również do weksla niepełnego (*in blanco*)?”**

Termin rozstrzygnięcia:

21 marca 2007 r., godz. 11:30, sala C

1.4.7. Uprawnienia pokrzywdzonego

przepisy: art. 339 § 3 pkt 1 k.p.k., art. 339 § 3 pkt 2 k.p.k.

hasła: zażalenie – wniesienie, zażalenie – ogólnie, pokrzywdzony, strony

Pytanie prawne Sądu w Kielcach **I KZP 3/07**

**„1. Czy pokrzywdzonemu nie będącemu stroną postępowania przysługuje prawo wniesienia
zażalenia na postanowienie wydane w trybie art. 339 § 3 pkt 1 i 2 k.p.k.?”**

**2. Jakie są skutki postanowienia wydanego w następstwie rozpoznania zażalenia w sytuacji,
gdyby zażalenie to nie przysługiwało?”**

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.8. Prawo do obrony jako kontratyp przestępstwa składania fałszywych zeznań

przepisy: art. 233 § 1 k.k., art. 6 k.p.k., art. 183 § 1 k.p.k., art. 42 ust. 3 Konstytucji RP

hasła: prawo do obrony, prawo do odmowy zeznań, fałszywe zeznanie

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Lublinie, **I KZP 4/07**

**„Czy osobie, której zachowanie jest przedmiotem postępowania przygotowawczego zakoń-
czonego w fazie *in rem*, przysługuje prawo do obrony w tym postępowaniu polegające na
możliwości składania fałszywych zeznań na okoliczności tego zachowania, wyłączające od-
powiedzialność karną z art. 233 § 1 k.k., czy też prawo do obrony na tym etapie postępowania
karnego może być realizowane jedynie w wyniku skorzystania z uprawnienia określone-**

go w art. 183 § 1 k.p.k.?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.9. Zasady intertemporalne

przepisy: art. 39 ustawy z dnia 16 grudnia 2005 roku o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2006 r. Nr 17, poz. 217), art. 28 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 roku o wymaganiach weterynaryjnych dla produktów pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. Nr 33, poz. 299 ze zm.), art. 4 § 1 k.k., art. 4 § 4 k.k.

hasła: pozakodeksowe przepisy karne

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Opolu, **I KZP 5/07**

„Czy treść art. 39 ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. z 2006 r. Nr 17, poz. 127), który stanowi, iż do postępowań w sprawach, o których mowa w art. 28 ustawy wymienionej w art. 41 (tu: ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. o wymaganiach weterynaryjnych dla produktów pochodzenia zwierzęcego Dz. U. z 2004 r. Nr 33, poz. 288 z późn. zm.) wszczętych i niezakończonych prawomocnym orzeczeniem sądu do dnia wejścia w życie niniejszej ustawy, stosuje się przepisy dotychczasowe, oznacza, iż przepisy zawarte w art. 28 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o wymaganiach weterynaryjnych dla produktów pochodzenia zwierzęcego nadal pozostają w mocy, pomimo kategoriycznego brzmienia art. 41 ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego, zgodnie z którym: traci moc ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. o wymaganiach weterynaryjnych dla produktów pochodzenia zwierzęcego (Dz. U. Nr 33, poz. 288 oraz z 2005 r. Nr 10, poz. 68 i Nr 23, poz. 188), który wskazuje, iż wolą ustawodawcy była derogacja całej ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. o wymaganiach weterynaryjnych dla produktów pochodzenia zwierzęcego? W wypadku pozytywnej odpowiedzi na tak postawione pytanie, to czy art. 39 ustawy z dnia 16 grudnia 2005 r. o produktach pochodzenia zwierzęcego stanowi *lex specialis* w stosunku do ogólnej zasady wyrażonej w art. 4 § 4 Kodeksu karnego, przy założeniu, że zarzucony oskarżonemu czyn *de lege lata* nie jest już zabroniony pod groźbą kary, czy też należy w tym wypadku stosować część ogólną ustawy z dnia 06 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.)?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.10. Zakres możliwych do wykorzystania informacji uzyskanych w wyniku czynności operacyjnych

przepisy: art. 19 ust. 1 i art. 19 ust. 15 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 roku o Policji (tekst jedn. Dz. U. z 2002 r. Nr 7, poz. 58 ze zm.)

hasła: policja, dowody, czynności operacyjne

Wniosek Prokuratora Generalnego, **I KZP 6/07**

„Czy przez «uzyskane dowody pozwalające na wszczęcie postępowania karnego lub mające znaczenie dla toczącego się postępowania karnego» w rozumieniu art. 19 ust. 15 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (tekst jedn. Dz. U. z 2002 r. Nr 7, poz. 58 z późn. zm.) należy rozumieć tylko dowody popełnienia przestępstw wymienionych w katalogu z art. 19 ust. 1 tej ustawy i odnoszące się jedynie do osoby, wobec której zarządzono kontrolę operacyjną?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.11. Konstrukcja sprawstwa rozszerzonego w Kodeksie karnym skarbowym

przepisy: art. 9 § 3 k.k.s.

hasła: przestępstwa i wykroczenia skarbowe – ogólnie

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Poznaniu, **I KZP 7/07**

„Czy od dnia 17 grudnia 2005 roku podmiotem odpowiedzialności określonej w art. 9 § 3 k.k.s. jest również osoba, która na podstawie przepisu prawa, decyzji właściwego organu, umowy lub faktycznego wykonywania zajmuje się sprawami gospodarczymi jednostki organizacyjnej nie mającej osobowości prawnej jaką jest spółka cywilna?”

Termin rozstrzygnięcia:

1.4.12. Pojęcie wygranej w rozumieniu ustawy o grach losowych i zakładach wzajemnych

przepisy: art. 2 ust. 1 ustawy z 29 lipca 1992 r. o grach i zakładach wzajemnych (tekst jedn. Dz. U. z 2004 r. Nr 4, poz. 27 ze zm.)

hasła: pozakodeksowe przepisy karne

Pytanie prawne Sądu Okręgowego w Częstochowie, **I KZP 8/07**

„Czy jest wygraną w rozumieniu art. 2 ust. 1 ustawy o grach i zakładach wzajemnych z 29 lipca 1992 r. wygrana w postaci punktów kredytowych w ramach opłaconego czasu gry umożliwiająca wykorzystanie zdobytych punktów w następnej grze po dokonaniu stosownej opłaty?”

Termin rozstrzygnięcia:

2. Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego dotyczące prawa karnego

(opr. Leszek Ziomek, asystent w Izbie Karnej SN)

2.1. Wyroki i postanowienia Trybunału Konstytucyjnego

2.2. Wokanda Trybunału Konstytucyjnego

(źródło: www.trybunal.gov.pl)

2.2.1. Pytanie prawne dotyczące zgodności z Konstytucją RP art. 45 Prawa prasowego (sygn. akt P 1/06)

Dnia 20 lutego 2007 r. o godz. 10.00 Trybunał Konstytucyjny rozpozna pytanie prawne Sądu Rejonowego we Wrocławku II Wydział Karny dotyczące zgodności art. 45 ustawy z dnia 26 stycznia 1984 r. Prawo prasowe z przepisami art. 31 ust. 3 i art. 54 Konstytucji RP oraz art. 10 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Rozprawie będzie przewodniczył sędzia TK Wojciech Hermeliński a sprawozdawcą będzie sędzia TK Adam Jamróz.

2.2.2. Wniosek o stwierdzenie zgodności z Konstytucją RP ustawy z dnia 18 października 2006 roku o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz treści tych dokumentów (sygn. akt K 2/07)

Dnia 28 lutego 2007 r. o godz. 9.30 Trybunał Konstytucyjny rozpozna w pełnym składzie wniosek grupy posłów RP o zbadanie zgodności

- 1) art. 1 oraz art. 5 ust. 2, 3, 4 i 5 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów z art. 30, art. 31 ust. 3, art. 32, art. 47, art. 51 ust. 4 Konstytucji RP;
- 2) art. 5 ust. 3 zd. 2, art. 5 ust. 4, art. 5 ust. 5 i art. 28 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów z art. 45 ust. 1 Konstytucji RP, z art. 6 ust. 1 zd. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności oraz z art. 42 ust. 3 Konstytucji RP i art. 6 ust. 2 Konwencji, a także z art. 30, art. 31 ust. 3, art. 47, art. 51 ust. 4 Konstytucji RP;
- 3) całości ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów z art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 8 Konwencji w związku z Rezolucją Nr 1096 (1996) Zgromadzenia Parlamentarnego Rady Europy dotyczącej środków demontażu dziedzictwa po byłych totalitarnych ustrojach komunistycznych przyjętej w dniu 27 czerwca 1996 r.

Rozprawie będzie przewodniczył Wiceprezes TK Janusz Niemcewicz, a sprawozdawcami będą: Sędzia TK Zbigniew Cieślak i Prezes TK Jerzy Stępień.

- 2.2.3. Wniosek o stwierdzenie zgodności z Konstytucją RP oraz ustawą - Prawo o ruchu drogowym rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 grudnia 2002 r. w sprawie kontroli ruchu drogowego (sygn. akt U 1/07)**

Rzecznik Praw Obywatelskich wystąpił do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o zbadanie zgodności § 17 ust. 1 pkt 1 lit. c i § 17 ust. 2 rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 30 grudnia 2002 roku w sprawie kontroli ruchu drogowego z art. 131 ust. 1 ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym, a tym samym z art. 92 ust.1 Konstytucji RP.

- 2.2.4. Pytanie prawne dotyczące zgodności z Konstytucją RP art. 213 § 2 Kodeksu karnego (sygn. akt P 3/07)**

Sąd Rejonowy w Rzeszowie Wydział II Karny wystąpił do Trybunału Konstytucyjnego z pytaniem czy przepis art. 213 § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku – Kodeks karny w części, w której uzależnia stwierdzenie braku popełnienia przestępstwa w sytuacji podnoszenia lub rozgłaszania prawdziwego zarzutu od ustalenia, że zarzut ten służy obronie społecznie uzasadnionego interesu, jest zgodny z art. 54 ust. 1 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

- 2.2.5. Wniosek o zbadanie zgodności z Konstytucją RP oraz Konwencją o Prawach Dziecka i Konwencją o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności art. 217 § 1 Kodeksu karnego wykonawczego (sygn. akt K 1/07)**

Rzecznik Praw Obywatelskich wystąpił do Trybunału Konstytucyjnego z wnioskiem o zbadanie zgodności art. 217 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 roku - Kodeks karny wykonawczy z art. 47 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP oraz z art. 37 lit. c Konwencji o Prawach Dziecka, a także z art. 45 ust. 1, art. 77 ust. 2, art. 78 Konstytucji RP i art. 13 w związku z art. 8 ust. 1 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

- 2.2.6. Wniosek o zbadanie zgodności z Konstytucją RP ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów (sygn. akt K 5/07)**

Rzecznik Praw Obywatelskich wystąpił do Trybunału z wnioskiem o zbadanie zgodności art. 37 ustawy z dnia 18 października 2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944 – 1990 oraz treści tych dokumentów z art. 54 ust. 1 i art. 73 w związku z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP.

3. Legislacja

(opr. Anna Błachnio-Parzych, asystent w Izbie Karnej SN; Sławomir Żółtek, asystent w Izbie Karnej SN)

3.1. Akty normatywne dotyczące prawa karnego

3.1.2. Wchodzą w życie:

- **W dniu 16 lutego 2007 r.** – Ustawa z dnia 12 stycznia 2007 r. o zmianie ustawy –Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2007 r. Nr 20, poz. 116).
Pełny tekst: <http://www.lex.it.pl/serpra/pdf/d07116.pdf>
- **W dniu 22 lutego 2007 r.** – Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 18 stycznia 2007 r. w sprawie wykazu zakładów psychiatrycznych i zakładów leczenia odwykowego przeznaczonych do wykonywania środków zabezpieczających oraz składu, trybu powoływania i zadań komisji psychiatrycznej do spraw środków zabezpieczających (Dz. U. z 2007 r. Nr 18, poz. 113).
Pełny tekst: <http://www.lex.it.pl/serpra/pdf/d07113.pdf>

3.2. Prace legislacyjne rządu

3.3. Prace legislacyjne Sejmu i Senatu RP

3.3.1. Sejm

3.3.2. Senat

3.3.2.1. Posiedzenia plenarne

- Senat w dniu 8 lutego 2007 r. wprowadził (1) poprawkę do ustawy o zmianie ustawy – Prawo dewizowe oraz innych ustaw.
(pełny tekst wraz z uzasadnieniem: <http://www.senat.pl/k6/pos/pos.htm>)

3.3.2.2. Prace komisji senackich

4. Analizy

5. Informacja międzynarodowa

6. Przegląd książek i czasopism

(opr. Leszek Ziomek, asystent w Izbie Karnej SN)

6.1. Przegląd książek

- ▶ *R. Giętkowski*: Kara ograniczenia wolności w polskim prawie karnym, Kraków 2007, s. 200.
- ▶ *B. Hołyst*: Kryminalistyka, Warszawa 2007, Wyd. 11, s. 1478.
- ▶ *B. Hołyst*: Kryminologia, Warszawa 2007, Wyd. 9, s. 1523.
- ▶ *W. Kotowski*: Prawne problemy ruchu drogowego. Komentarz, Warszawa 2007, s. 688.
- ▶ *A. Lach*: Europejska pomoc prawna w sprawach karnych, Toruń 2007, s. 386.
- ▶ *J. Warylewski, J. Potulski*: Odpowiedzialność podmiotów zbiorowych w prawie polskim i europejskim. Komentarz, Warszawa 2007, s. 436.
- ▶ *R. Zawłocki*: Pojęcie i funkcje społecznej szkodliwości czynu w prawie karnym, Warszawa 2007, s. 433.

6.2. Przegląd czasopism

- **Monitor Prawniczy 2007 Nr 3**
 - ▶ *M. Leciak*: Instytucja zwolnienia świadka z tajemnicy państwowej w polskim systemie prawnym – cz. 1.
- **Prawo i Medycyna Nr 26 (Vol. 9) 2007**
 - ▶ *P. Daniluk*: Zabieg „chirurgicznej zmiany płci” u transseksualistów jako czynność lecznicza.
- **Przegląd Podatkowy Nr 02/2007**
 - ▶ *M. Śpiewak*: Ochrona podatnika przed karnymi skarbowymi konsekwencjami niejasności prawa podatkowego.